



LIETUVOS
NACIONALINĖS
UNESCO KOMISIJOS
SEKRETORIATAS

LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS VEIKLOS 2004 METAIS ATASKAITA

Vilnius
2005

LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS¹ VEIKLOS 2004 METAIS ATASKAITA

1. DALYVAVIMAS UNESCO VEIKLOJE

2004 m. Lietuva aktyviai dalyvavo UNESCO veikloje. 2003 m. rudenį vykusios 32-osios UNESCO Generalinės konferencijos metu Lietuvos Respublika buvo išrinkta į šiuos papildomus UNESCO valdymo organus: Pasaulio paveldo komitetą (*World Heritage Committee*) ir Tarpyvyriausybinių komitetą dėl kultūros vertybių gražinimo ir restitucijos vertybės kilmės šaliai neteisėto pasisavinimo atveju (*Intergovernmental Committee for Promoting the Return of Cultural Property to its Countries of Origin or its Restitution in Case of Illicit Appropriation – ICPRPC*). Lietuva tęsia dalyvavimą Tarpyvyriausybinių Egipto muziejų komiteto (Executive Committee of the International Campaign for the Establishment of the Nubia Museum in Aswan and the National Museum of Egyptian Civilization in Cairo) ir Tarptautinio švietimo biuro (International Bureau of Education) veikloje. Mūsų šalis antrąjį 2004 m. pusmetį pirmininkavo II rinkiminei grupei, kuriai priklauso Albanija, Armėnija, Azerbaidžanas, Baltarusija, Bosnija ir Hercegovina, Bulgarija, Kroatija, Čekija, Estija, Gruzija, Vengrija, Latvija, Lenkija, Moldova, Rumunija, Rusija, Serbija ir Juodkalnija, Slovakija, Slovėnija, Tadžikistanas, Makedonija, Ukraina ir Uzbekistanas.

Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija (toliau – Nacionalinė UNESCO komisija), kurios tikslas - laiduoti aktyvų Lietuvos Respublikos dalyvavimą UNESCO veikloje, kuriant, vertinant ir įgyvendinant UNESCO tikslus atitinkančias programas, pagal savo galimybes aktyviai vykde šią veiklą. Nacionalinė UNESCO komisija glaudžiai bendradarbiavo su UNESCO sekretoriatu: Kultūros, Švietimo, Gamtos mokslų, Socialinių ir humanitarinių mokslų, Komunikacijos ir informacijos skyriais, kitais UNESCO sektoriais pagal vykdomus projektus ir kitą veiklą. Sėkmingą ir aktyvią veiklą sąlygojo glaudus Nacionalinės UNESCO komisijos ir Lietuvos nuolatinės atstovybės prie UNESCO bendradarbiavimas. Geriausiai šį bendradarbiavimą atspindi kartu organizuota UNESCO šalių – narių ambasadorių prie UNESCO viešnage Lietuvoje 2004 m. gegužės 21-26 d. bei UNESCO būstinėje Paryžiuje spalio 19-29 d. vykusį parodą „Lietuviško žodžio kelias istorijos kryžkelėje“.

Lietuvoje Nacionalinė UNESCO komisija bendradarbiavo su Kultūros ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Aplinkos ministerija, Kultūros vertybių apsaugos departamentu, Valstybine saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Gamtos fondu, Lietuvos mokslų akademija, Lietuvos mokslų akademijos biblioteka, Vilniaus miesto savivaldybe, Vilniaus universitetu, Valstybine paminklosaugos komisija, Jungtinių Tautų vystymo programa, Švietimo kaitos fondu, Lietuvos nacionaliniu muziejumi, Lietuvos nacionaline Martyno

Mažvydo biblioteka, Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūra, Lietuvos dailininkų sąjunga, Kuršių nerijos nacionaliniu parku, Valstybiniu Kernavės kultūrinio rezervatu, Liaudies kultūros centru, Lietuvos institutu, Nacionaliniu švietimo forumu, Lietuvos meno kūrėjų asociacija, Lietuvos valstybės naujuoju archyvu, Lietuvos nacionaliniu ICOMOS komitetu, Kultūros paveldo centru, Trakų istoriniu nacionaliniu parku, Nacionaline žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Kūno kultūros ir sporto departamentu, Kauno technologijos universitetu, kitomis įstaigomis bei organizacijomis. Aktyviai bendradarbiauta su UNESCO Asocijuotų mokyklų projekte dalyvaujančiomis Lietuvos mokyklomis.

1.1. UNESCO pareigūnų vizitai Lietuvoje

2004 m. Lietuvoje lankėsi nemažai UNESCO pareigūnų ir specialistų.

2004 m. kovo 16-20 d. Liaudies kultūros centro organizuotą seminarą „Nematerialaus kultūros paveldo skaitmenizavimas“ vedė UNESCO ekspertai Lundo universiteto Kalbotyros ir fonetikos katedros mokslinis bendradarbis Marcus Uneson (Švedija) ir Makso Planko Psichologinės lingvistikos instituto techninio skyriaus direktorius Peter Wittenburg (Olandija).

2004 m. gegužės 24-25 d. Lietuvos bioetikos komiteto ir Europos Tarybos organizuotame tarptautiniame seminare „Biomediciniųjų tyrimų etikos mokymas“ dalyvavo ir pranešimą skaitė UNESCO Mokslo ir technologijų etikos skyriaus vadovas prof. Henk Ten Have.

2004 m. birželio 28 – liepos 1 d. Lietuvoje lankėsi UNESCO Geros valios ambasadorė Cristina Owen-Jones ir UNESCO Viešųjų ryšių ir kultūros renginių tarnybos direktorė Alice Bousquillon de Jenlis bei Prancūzijos žurnalistai E.Collomb ir G.Bassignac. Svečių vizito tikslas buvo susipažinti su ŽIV/AIDS situacija Lietuvoje ir parengti pasiūlymus UNESCO dėl ŽIV/AIDS politikos Rytų ir Vidurio Europos regione. Vizito metu svečiai susitiko su Respublikos Prezidentu Valdu Adamkumi, UNESCO Geros valios ambasadoriumi.

2004 m. rugpjūčio 18 d. Lietuvoje lankėsi ICOMOS (*International Council on Monuments and Sites, Tarptautinė paminklų ir istorinių vietų taryba*) ekspertas prof. Willem J.H. Willems ir darbo grupės, ruošiančios Struvės dienovidinio lanko įtraukimą į Pasaulio paveldo sąrašą, vadovas Pekka Tatila. Vizito metu svečiai įvertino Lietuvos siūlomų Struvės dienovidinio lanko geodezinių punktų atitikimą Pasaulio paveldo sąrašui keliamiems reikalavimams.

2004 m. rugpjūčio 24-27 d. Lietuvoje lankėsi ICOMOS ekspertė Vera Dvoržakova, UNESCO prašymu atvykusi susipažinti su Trakų istoriniu nacionaliniu parku, jo tvarkymo ir išsaugojimo planais. Trakų istorinis nacionalinis parkas pasiūlytas įtraukti į Pasaulio paveldo sąrašą.

¹ Šioje ataskaitoje organizacijos pavadinimas „Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija“ apima ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos, ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato darbą.

2004 m. rugsėjo 11-17 d. Vilniuje lankėsi UNESCO Nematerialaus paveldo skyriaus programų specialistė Anahit Minasian. Ji dalyvavo pirmajame kryždirbystės tradicijos apsaugos ir atgaivinimo priežiūros komiteto posėdyje, kuriame buvo aptarti Nematerialaus kultūros paveldo sąvado sudarymo bei kryždirbystės tradicijos atgaivinimo veiksmų plano įgyvendinimo klausimai.

2004 m. rugsėjo 13 d. UNESCO remiamo Regioninio bioetikos informacijos centro prie Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto atidaryme ir nacionalinėse diskusijose dėl Visuotinių bioetikos normų deklaracijos projekto dalyvavo UNESCO Generalinio direktoriaus pavaduotojas socialiniams ir humanitariniams mokslams Pierre Sané, UNESCO Mokslo ir technologijų etikos skyriaus vadovas prof. Henk Ten Have, UNESCO Mokslo ir technologijų etikos skyriaus bioetikos programų specialistė Sabina Colombo, UNESCO Socialinių ir humanitarinių mokslų sektoriaus komunikacijų skyriaus specialistė Jeanette Blom, UNESCO regioninio biuro Maskvoje direktoriaus pavaduotoja Ekaterina Saliagina, UNESCO Tarptautinio bioetikos komiteto narė (*International Bioethics Committee – IBC*) Michelle Jean, COMEST (*Ethics of Science and Technology Commission*) narys Jens Erik Fenstad.

2004 m. rugsėjo 15-19 d. Lietuvoje lankėsi UNESCO Švietimo sektoriaus pagrindinio ugdymo skyriaus specialistas Mehboob Dada. Jis dalyvavo Vilniuje vykusioje konferencijoje „Europa ir HIV/AIDS: nauji iššūkiai – naujos galimybės“.

2004 m. lapkričio 24-26 d. Kultūros ministerijos kvietimu Vilniuje lankėsi ICOMOS nariai Margaretha Ehrström ir Hans-Jacob Roald. Gruodžio 5-7 d. – ICOMOS narys dr. Ray Bondin. Ekspertai susipažino su Vilniaus senamiesčiu ir įvertino Vilniaus senamiesčio detaliojo plano projektą.

1.2. Kita veikla

Lietuvos atstovai aktyviai prisideda rengiant UNESCO teisės aktus. 2004 m. didžiausias dėmesys buvo skiriamas Kultūros turinio ir meninės raiškos įvairovės konvencijos (toliau – Kultūrų įvairovės) projektui ir Tarptautinės konvencijos dėl kovos prieš dopingo vartojimą sporte projektui. Šias konvencijas planuojama priimti 2005 m. rudenį vyksiančioje 33-oje UNESCO generalinės kon-

ferencijos sesijoje. Išlieka aktualus UNESCO Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencijos įgyvendinimas.

Nacionalinė UNESCO komisija aktyviai prisidėjo organizuojant UNESCO šalių narių ambasadorių prie UNESCO vizitą Lietuvoje, kuris įvyko 2004 m. gegužės 21-26 d. Aštuoniolikos pasaulio šalių ambasadoriams tai buvo pirmoji pažintis su Lietuva, todėl šis vizitas tapo svarbiu mūsų valstybės – naujos Europos Sąjungos šalies – kultūrinio turizmo galimybių pristatymu. Lietuvoje lankėsi Dominikos Respublikos, Dramblio Kaulo Kranto, Filipinų Respublikos, Jamaikos, Japonijos, Kanados, Kinijos, Kosta Rikos, Kroatijos, Kuveito, Maltos ordino, Omano, Portugalijos, Prancūzijos, Šveicarijos ambasadoriai, Brazilijos, Eritrėjos, Peru, Sudano nuolatinių atstovybių prie UNESCO darbuotojai, UNESCO Meno darbų ir specialiųjų projektų skyriaus vadovė Tania Fernández de Toledo. Vizito metu svečiai susipažino su pasaulio paveldo objektais: Vilniaus senamiesčiu, Kuršių nerija, Kernavės archeologine vietove bei Žmonijos žodinio ir nematerialaus kultūros paveldo šedevru paskelbta kryždirbystės tradicija (Kaune aplankyta paroda Nacionaliniame m. K. Čiurlionio dailės muziejuje). Jie taip pat lankėsi Trakuose, kurie pasiūlyti įtraukti į Pasaulio paveldo sąrašą, Rumšiškėse įsikūrusiame Liaudies buities muziejuje, Kauno ir Klaipėdos senamiesčiuose. Klaipėdos paveikslų galerijoje svečiai susipažino su Prano Domšaičio kūryba, keliauvo po Panemunių regioninį parką. Svečiai susitiko su Respublikos Prezidentu, UNESCO Geros valios ambasadoriumi Valdu Adamkumi, l. e. p. Lietuvos Respublikos Prezidentu Artūru Paulausku, Ministru Pirmininku Algirdu Brazausku, kultūros ministre, Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininke Roma Žakaitiene, užsienio reikalų ministru Antanu Valioniu, švietimo ir mokslo viceministru Rimantu Vaitkumi. Svečiuodamiesi Vilniuje, Kaune bei Klaipėdoje, jie susitiko su miestų merais Artūru Zuoku, Arvydu Garbaravičiumi ir Rimantu Taraškevičiumi, lankydamiesi Kuršių nerijoje - su Neringos miesto mero pavaduotoju Viganu Giedraičiu, Panemunių regioniniame parke – su Jurbarko rajono meru Aloyzu Zairiu, Kernavėje – su Širvintų rajono meru Vytu Šimonėliu.

2. FINANSINĖ UNESCO PARAMA

2.1. UNESCO Dalyvavimo programa

Kas dveji metai UNESCO šalys narės UNESCO Dalyvavimo programos (*UNESCO Participation Programme*) finansavimui gali pateikti iki 12 projektų. Lietuva patenka į grupę šalių, kurių dvimečių projektų finansavimui yra skiriama apie 100 tūkst. JAV dolerių.

2004-2005 metais šiai programai Lietuva pateikė šešis projektus, kurie gavo finansavimą.

1. „Informacijos ir žinių prieinamumas žmonėms su negalia. Odisejas“ (projektas skirtas Vilniaus universiteto bibliotekoje įsteigti kompetencijos centrą neįgaliams studentams ir kitiems bibliotekos lankytojams). Įgyvendina Vilniaus universiteto biblioteka. Skirta 26 tūkst. JAV dolerių;

2. Fotodokumentinė paroda „Lietuviškas žodis istorijos kryžkelėje“ (skirta Lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 100-mečiui paminėti), vyko 2004 m. spalio 18-28 d. Paryžiuje. Įgyvendino Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas. Skirta 10 tūkst. JAV dolerių;
3. Tradicinio moterų amato atgaivinimo programa: liaudies audiniai. Įgyvendina Lietuvos liaudies kultūros centras. Skirta 20 tūkst. JAV dolerių;
4. Švietimas subalansuotai plėtrai biokultūriniu požiūriu. Įgyvendina Vilniaus universiteto Gamtos fakultetas. Skirta 20 tūkst. JAV dolerių;
5. Projektas „Žuvinto biosferos rezervato įrašymas į UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ pasaulinį biosferos rezerva-



tų tinklą. Įgyvendina Lietuvos gamtos paveldo fondas. Skirta 20 tūkst. JAV dolerių;

6. Lietuvos UNESCO asocijuotų mokyklų veiklos vystymas. Įgyvendina Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas. Skirta 15 tūkst. JAV dolerių.

Iš viso 2004-2005 metų Dalyvavimo programai pateiktiems Lietuvos projektams UNESCO skyrė 111 tūkst. JAV dolerių.

2.2. Kita UNESCO parama

Kitiems Lietuvos projektams 2004 m. UNESCO skyrė finansinę paramą:

1. Projektui „Pasaulio paveldas jaunimo rankose. Mokymo vadovo leidyba ir seminarai Lietuvos mokytojams“ 5 tūkst. JAV dolerių;

2. Regioninio bioetikos informacijos centro steigimui 40 tūkst. JAV dolerių;

3. Projektui „Didysis Volgos upės kelias“ 1,6 tūkst. JAV dolerių.

Iš viso Lietuvos pateiktiems projektams iš reguliaraus UNESCO biudžeto 2004 m. buvo skirta 46,6 tūkst. JAV dolerių.

2004 m. vasario 27 d. pasirašius UNESCO ir Lietuvos Vyriausybės susitarimą „Dėl kryždirbystės ir kryžių simbolikos apsaugojimo ir atgaivinimo“, iš Japonijos patikos fondo Liaudies kultūros centras gavo 45,8 tūkst. JAV dolerių projekto įgyvendinimui.

2.3. Kita finansinė parama

Nacionalinei UNESCO komisijai rekomendavus, privatus Didžiosios Britanijos fondas „The Headley Trust“ Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčiai suteikė 70 tūkst. svarų sterlingų paramą, iš kurios 60 tūkst. svarų sterlingų yra skiriama bažnyčios ir 10 tūkst. svarų sterlingų ofcinos restauravimui. 2003 m. šis fondas buvo skyręs 25 tūkst. svarų sterlingų paramą Užutrakio dvaro parko tvarkymui.

2.4. Kursai, seminarai, ekspertų susitikimai

- 2004 m. sausio 19-23 d. Kūno kultūros ir sporto departamento vyriausioji specialistė Kornelija Tiesnesytė ir Lietuvos olimpinio centro Antidopingo agentūros direktorė Ieva Lukošūtė dalyvavo UNESCO būstinėje Paryžiuje vykusiame Pirmajame tarpvyriausybiniame susitikime, kuriame buvo aptariamas Tarptautinės konvencijos dėl kovos prieš dopingo vartojimą sporte projektas.
- 2004 m. sausio 28-30 d. Ženevoje (Šveicarija) vyko Tarptautinio švietimo biuro tarybos 55-oji sesija, kurioje dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerijos sekretorius Alvydas Puodžiukas ir švietimo ir mokslo ministro patarėja Vaiva Vėbraitė.
- 2004 m. vasario 26-27 d. Respublikos Prezidentas, UNESCO Geros valios ambasadorius Valdas Adamkus dalyvavo UNESCO būstinėje Paryžiuje vykusiame metiniame UNESCO Geros valios ambasadorių susitikime.
- 2004 m. kovo 1-7 d. Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Asta Dirmaitė dalyvavo Tbilisyje (Gruzija) vykusiame susitikime su Azerbaidžano, Armėnijos ir

Gruzijos nacionalinių UNESCO komisijų generaliniais sekretoriais, kuriame buvo aptariama UNESCO programa „Pietų Kaukazo ir Baltijos valstybių bendradarbiavimas“.

- 2004 m. kovo 10-14 d. Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Asta Dirmaitė dalyvavo Vidurio Europos šalių grupės nacionalinių UNESCO komisijų generalinių sekretorių susitikime Prahoje (Čekijos Respublika);
- 2004 m. kovo 24-25 d. Rygoje įvyko Baltijos valstybių darbo grupės, atsakingos už Dainų ir šokių švenčių nominacinės bylos ruošimą, susitikimas dėl tolimesnių veiksmų ir bendradarbiavimo, siekiant apsaugoti Dainų ir šokių švenčių tradiciją Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Susitikime dalyvavo Lietuvos liaudies kultūros centro direktorius Juozas Mikutavičius, Kultūros ministerijos Profesionalaus ir mėgėjų meno skyriaus vyriausioji specialistė Irena Seliukaitė ir Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato programų vadovė Milda Paškauskaitė.
- 2004 m. balandžio 1 d. Respublikos Prezidentas, UNESCO Geros valios ambasadorius Valdas Adamkus dalyvavo UNESCO būstinėje Paryžiuje vykusiame Tarpvyriausybiniame komunikacijos vystymo programos (*Intergovernmental Programme for the Development of Communication – IPDC*) sesijos diskusijoje „Pliuralizmo ir gero vadovavimo skatinimas per žiniasklaidos plėtrą“.
- 2004 m. gegužės 6-9 d. Leidene (Olandija) vykusiame Europos žmogaus teisių ir pilietinio ugdymo mokyklose susitikime dalyvavo UNESCO asocijuotos Šiaulių Didždvario gimnazijos direktoriaus pavaduotoja Rima Morkūnienė.
- 2004 m. gegužės 9-14 d. Kūno kultūros ir sporto departamento vyriausioji specialistė Kornelija Tiesnesytė ir Lietuvos olimpinio centro Antidopingo agentūros direktorė Ieva Lukošūtė dalyvavo UNESCO būstinėje Paryžiuje vykusiame Antrajame tarpvyriausybiniame susitikime, kuriame buvo aptariamas Tarptautinės konvencijos dėl kovos prieš dopingo vartojimą sporte projektas.
- 2004 m. gegužės 16-19 d. Nantes (Prancūzija) vyko Pasaulinis žmogaus teisių forumas, kuriame dalyvavo UNESCO Taikos kultūros ir demokratijos katedros vadovė dr. Jūratė Morkūnienė.
- 2004 m. birželio 3-6 d. Varšuvoje įvyko Europos kongresas kultūrų įvairovės tema. Lietuvai šiame kongrese atstovavo kultūros ministrės patarėjas Rasius Makselis ir Nacionalinės UNESCO komisijos programų vadovė Milda Paškauskaitė.
- 2004 m. birželio 19-23 d. Ciuriche (Šveicarija) vykusiame Europos ir Šiaurės Amerikos regiono UNESCO nacionalinių komisijų konferencijoje ir konsultacijose dėl 2006-2007 m. UNESCO programos ir biudžeto projekto dalyvavo Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Asta Dirmaitė.
- 2004 m. birželio 28 d. – liepos 7 d. Suzhou mieste (Kinija) vykusiame 28-oje Pasaulio paveldo komiteto sesijoje dalyvavo ambasadorė Ina Marčiulionytė, Aplinkos ministerijos sekretorius Aleksandras Spruogis, kultūros paveldo specialistas Arūnas Bėkšta ir gamtos paveldo specialistas Gediminas Raščius.

- 2004 m. liepos 1–4 d. Taline vyko Estijos dainų ir šokių šventė. Šia proga buvo surengtas Baltijos valstybių Dainų ir šokių švenčių tradicijos išsaugojimo koordinacinio komiteto ir Baltijos valstybių Dainų ir šokių švenčių ekspertų susitikimas. Susitikime dalyvavo 11 Lietuvos atstovų: Kultūros ministerijos, Liaudies kultūros centro, Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato darbuotojai, taip pat chorvedžiai, choreografi ir muzikai.
- 2004 m. liepos 10–27 d. Suzdalėje (Rusija) vyko tarptautiniai vasaros kursai jauniems menininkams ir muzikantams, kuriuose dalyvavo Slavų tradicinės muzikos mokyklos auklėtinės Julija Morozova ir Gintarė Rudaitytė ir šios mokyklos vadovė Irena Zacharova.
- 2004 m. rugpjūčio 8 d. Taline vykusioje 22-oje Šiaurės šalių hidrologų konferencijoje „Gėlo vandens resursų valdymas“ dalyvavo Lietuvos žemės ūkio Melioracijos katedros docentas dr. Arūnas Povilaitis ir Lietuvos energetikos instituto Hidrologijos laboratorijos darbuotoja dr. Jūratė Kriaučiūnienė.
- 2004 m. rugsėjo 5–11 d. metiniame ICOMOS konsultacinio komiteto susitikime Bergene (Norvegija) dalyvavo Lietuvos nacionalinio ICOMOS komiteto pirmininkė Giedrė Miknevičienė.
- 2004 m. rugsėjo 6 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas, UNESCO Geros valios ambasadorius Valdas Adamkus ir ambasadorė Ina Marčiulionytė dalyvavo Barselonoje surengtoje UNESCO konferencijoje „Nauji neišmanymai, naujos raštingumo formos – mokomės gyventi kartu globalizacijos įtakojamame pasaulyje“ („New ignorances, new literacies – learning to live together in a globalizing world“), kuri vyko Pasaulinio kultūrų forumo „Barcelona 2004“ metu. Respublikos Prezidentas šioje konferencijoje perskaitė pranešimą.
- 2004 m. rugsėjo 6–18 d. Zamošč (Lenkija) vyko UNESCO, Lenkijos nacionalinės UNESCO komisijos ir Zamošč savivaldybės organizuoti tradiciniai vasaros kursai, kurių tema buvo „Kultūrinis turizmas: paveldo vietovių propagavimas ir vadyba“. Šiuose kursuose dalyvavo Lietuvos turizmo asociacijos prezidentas dr. Kęstutis Ambrozaitis.
- 2004 m. rugsėjo 8–11 d. Ženevoje (Šveicarija) vykusioje Tarptautinio švietimo biuro organizuotoje konferencijoje dalyvavo Prezidento patarėja švietimo klausimais Vaiva Vėbraitė ir Švietimo ir mokslo ministerijos Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vadovė Loreta Žadeikaitė.
- 2004 m. rugsėjo 17–20 d. Barselonoje (Ispanija) vykusiam UNESCO ir Daimler Chrysler inicijuoto pasaulinio projekto MONDIALOGO nugalėtojų paskelbime dalyvavo Šilutės Vydūno gimnazijos mokytoja Lolita Kučinskienė ir moksleivis Žilvinas Gaidamauskas.
- 2004 m. rugsėjo 20–25 dienomis UNESCO būstinėje Paryžiuje vyko I tarpyvrausybinis ekspertų susitikimas dėl UNESCO universalios kultūros turinio ir meninės raiškos įvairovės apsaugos konvencijos projekto. Susitikime dalyvavo kultūros ministrės patarėjas Rasius Makselis.
- 2004 m. spalio 18 d. Paryžiuje su oficialiu vizitu lankėsi kultūros ministrė Roma Žakaitienė, Kultūros ministerijos valstybės sekretorė Diana Paknytė, Švietimo ir mokslo ministerijos valstybės sekretorius Dainius Numgaudis, Nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Asta Dirmaitė ir Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato programų vadovė Milda Paškauskaitė.
- 2004 m. spalio 26–19 d. Kazanėje (Rusijos Federacija) vyko „Didžiojo Volgos kelio projekto“ nacionalinių koordinatorių susitikimas. Lietuvą Kazanėje atstovavo Jonavos Raimundo Samulevičiaus pagrindinės mokyklos mokytoja Antanina Mikalauskiene ir Šiaulių Didždvario gimnazijos mokytoja Daiva Bukelytė.
- 2004 m. spalio 29 d. Rygoje, Latvijos nacionalinėje UNESCO komisijoje, įvyko Baltijos valstybių koordinacinio Dainų švenčių tradicijos išsaugojimo komiteto posėdis. Posėdyje dalyvavo Lietuvos liaudies kultūros centro direktorius Juozas Mikutavičius ir Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato programų vadovė Milda Paškauskaitė.
- 2004 m. lapkričio 5–6 d. Rygoje įvyko parengiamasis koordinacinės grupės posėdis dėl 2005 m. įvyksiančio tarptautinio forumo „Nematerialaus kultūros paveldo perdavimas: jaunimas, švietimas, vystymasis“. Šiame susitikime Lietuvą atstovavo prof. Vytautas Miškinis.
- 2004 m. lapkričio 29–30 d. Paryžiuje vykusiame tarptautiniame seminare „Vaikai ir prievartos formos: kompleksinės strategijos ir vietos valdžia Europoje“ dalyvavo Seimo kanceliarijos Teisės departamento vyresnysis patarėjas Antanas Jatkevičius.
- 2004 m. 2004 m. lapkričio 30 – gruodžio 3 d. Vienoje (Austrija) vykusiame tarptautiniame mokytojų kvalifikacijos tobulinimo seminare „Vergovė – vakar ir šiandien“ dalyvavo Jonavos R. Samulevičiaus pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja Aldona Gailienė.
- 2004 m. gruodžio 6–8 d. Atėnuose vykusioje IV tarptautinėje ministrų ir aukščiausio rango pareigūnų, atsakingų už fizinių lavinimą ir sportą, konferencijoje (MINEPS) dalyvavo Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus pavaduotojas Algirdas Raslanas ir vyriausioji specialistė Kornelija Tiesnesytė.

2.5. Mokslinės stažuotės, stipendijos

2004 metais Bournemouth universitete (Didžioji Britanija) pagal UNESCO stipendijų programą (*UNESCO Fellowships Bank Programme*) studijas tęsė Asta Mažeikaitė.

Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto doktorantei Eglei Kačkutei paskirta *UNESCO Fellowships Programme in Support of Priority Areas (2004 - 2005)* stipendija. Eglė Kačkutė studijuoja Kembridžo universitete (Didžioji Britanija).

Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto docentei Dainorai Pociūtei - Abukevičienei paskirta *UNESCO / Keizo Obuchi Fellowships Bank* stipendija (7500 JAV dolerių). Dainora Pociūtė-Abukevičienė studijuoja Pizos universitete (Italija).



3. KULTŪRA

3.1. Nematerialusis kultūros paveldas

2004 m. pradžioje Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui dalyvaujant metiniame UNESCO Geros valios ambasadorių susitikime, geros valios ambasadoriai buvo paprašyti skirti asmeninę globą vienam ar keliems siūlomiems nematerialaus kultūros paveldo objektams. Respublikos Prezidentas pasirinko Indijos sanskrito teatrą.

2004 m. lapkričio 3 d. Lietuvos Respublikos Seimui buvo pateikta ratifikuoti 2003 m. vykusios UNESCO Generalinės konferencijos 32-osios sesijos metu priimta Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencija. Naujos kadencijos Seimas šią konvenciją ratifikavo 2004 m. gruodžio 9 d. 2005 m. sausio 21 d. ambasadorė Ina Marčiulionytė UNESCO generaliniam direktoriui Koičiro Matsuura iškilmingai įteikė konvencijos ratifikavimo dokumentus.

2004 m. lapkričio 5-6 d. Rygoje, Latvijos nacionalinėje UNESCO komisijoje, įvyko parengiamasis koordinacinės grupės posėdis dėl tarptautinio forumo „Nematerialaus kultūros paveldo perdavimas: jaunimas, švietimas, vystymasis“, kuris įvyks 2005 m. liepos 1-4 d. Rygoje. Šiame susitikime Lietuvą atstovavo prof. Vytautas Miškinis. Susitikime aptartas būsimo forumo turinys, struktūra, datos, preliminari programa, pranešimų pasirinkimo ir kiti organizaciniai klausimai.

Lietuvos tradicinės kultūros vertybių sąvadas

2004 m. kovo 16-20 d. Lietuvos liaudies kultūros centras, bendradarbiaudamas su UNESCO ir Europos Sąjungos komisijos projektu ECHO (Europos kultūros paveldas Internet), surengė seminarą „Nematerialaus kultūros paveldo skaitmenizavimas“. Tai buvo trečiasis 2001 m. pradėto vykdyti projekto „Lietuvos tradicinės kultūros vertybių sąvado bei elektroninės duomenų bazės sudarymas“ etapas. Šiam projektui techninę ir finansinę paramą skyrė UNESCO. Seminarą vedė UNESCO ekspertai Lundo universiteto Kalbotyros ir fonetikos katedros mokslinis bendradarbis Marcus Uneson (Švedija) ir Makso Planko Psichologinės lingvistikos instituto techninio skyriaus direktorius Peter Wittenburg (Olandija). Seminare buvo analizuojamos nematerialaus kultūros paveldo duomenų (audio ir video įrašų bei tekstinės medžiagos) skaitmenizavimo problemos Lietuvoje, pateikiami optimaliausi pasaulyje žinomi tokių duomenų archyvavimo pavyzdžiai, būdai, techninės priemonės. Seminare dalyvavo Kultūros ministerijos, Matematikos ir informatikos instituto, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto, Lietuvos muzikos akademijos, Lietuvos istorijos instituto bei Lietuvos liaudies kultūros centro specialistai.

Dėl tradicinės totorių šventės „Sabuntui“

2004 m. rugpjūčio mėnesį į Nacionalinę UNESCO komisiją kreipėsi Rusijos Federacijos UNESCO komisija, kviesdama Lietuvą kartu UNESCO pateikti tradicinės totorių šventės „Sabuntui“ nominacinę bylą, siekiant paskelbti šią šventę Žmonijos žodinio ir nematerialaus paveldo šedevru.

Šiuo tikslu Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato lankėsi Pasaulio paveldo miestų Eurazijos regioninio sekretoriato

koordinatorius Rassikh Sagitov. Apsvarsčius šį klausimą su totorių istorijos specialistais, Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos, Vilniaus krašto totorių bendruomenės ir Visagino totorių bendrijos atstovais, nutarta nepalaikyti Rusijos Federacijos nacionalinės UNESCO komisijos iniciatyvos, vadovaujantis tuo, kad Lietuvoje ši tradicija neturi istorinių šaknų bei nepasižymi atitinkama etnologine verte.

Kryždirbystės tradicija

2004 m. vasario 27 d. pasirašius UNESCO ir Lietuvos Vyriausybės susitarimą „Dėl kryždirbystės ir kryžių simbolikos apsaugojimo ir atgaivinimo“, iš Japonijos patikos fondo Lietuvos liaudies kultūros centras gavo 45,8 tūkst. JAV dolerių projekto įgyvendinimui. Projekto lėšos skirtos reikalingai įrangai ir medžiagoms įsigyti, ekspertų konsultacijoms, kryždirbystės mokymo centro įsteigimui, elektroninės kryždirbystės duomenų bazės sukūrimui ir pan.

2004 m. rugsėjo 17-11 d. Vilniuje lankėsi UNESCO Nematerialaus paveldo skyriaus programų specialistė Anahit Minasian. Viešnagės metu Anahit Minasian susitiko su kultūros ministre Roma Žakaitiene, Liaudies kultūros centro specialistais, susipažino su Lietuvos dailės muziejaus ir Lietuvos nacionalinio muziejaus fondais, aplankė medžio drožybos centrą „Prienų drožėjai“ ir dalyvavo Kryždirbystės seminare Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse. Anahit Minasian vizito metu įvyko pirmasis Kryždirbystės tradicijų apsaugos ir atgaivinimo priežiūros komiteto posėdis, kuriame buvo svarstomi Nematerialaus kultūros paveldo sąvado sudarymo klausimai ir problematika.

2004 m. lapkričio 17 d. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas UNESCO pateikė kartu su Liaudies kultūros centru užpildytą klausimyną – apžvalgą dėl Kryždirbystės tradicijos išsaugojimo veiksmų plano įgyvendinimo. Šiame klausimyne apžvelgiama su kokiomis problemomis ir sunkumais susiduriama įgyvendinant 2001 m. UNESCO Žmonijos žodinio ir nematerialaus paveldo šedevru paskelbtos Kryždirbystės ir kryžių simbolikos tradicijos išsaugojimo veiksmų įgyvendinimo planą. Ši medžiaga pasitarnaus renkant metodinę medžiagą, susijusią su Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimu.

Baltijos valstybių Dainų ir šokių švenčių tradicija

2004 m. kovo 24-25 d. Rygoje įvyko Baltijos valstybių darbo grupės, atsakingos už Dainų ir šokių švenčių nominacinės bylos ruošimą, susitikimas dėl tolimesnių veiksmų ir bendradarbiavimo, siekiant išsaugoti Dainų ir šokių švenčių tradiciją Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Susitikime dalyvavo Baltijos valstybių kultūros ministerijų, liaudies kultūrą kuruojančių organizacijų ir nacionalinių UNESCO komisijų atstovai. Šalių atstovai pasikeitė informacija apie situaciją, kuri susiklostė jų šalyse Dainų ir šokių šventes paskelbus Žmonijos žodinio ir nematerialaus paveldo šedevru. Susitikime nutarta, kad būtina įsteigti Baltijos valstybių Dainų ir šokių švenčių tradicijos atgaivinimo koordinacinį komitetą, kuris pakeis Baltijos valstybių darbo grupę, rengusią Dainų ir šokių švenčių nominacinę bylą. Taip pat pasiūlyta parengti

Dainų ir šokių švenčių chartijos projektą, kuriame būtų įvardinti svarbiausi Dainų ir šokių švenčių tradicijos unikalumo ypatumai. Dainų ir šokių švenčių chartiją ketinama pateikti tvirtinti Baltijos asamblėjai.

2004 m. birželio 16 d. prie Lietuvos liaudies kultūros centro, minint Lietuvos dainų švenčių 80-metį, atidengta Baltijos valstybių dainų ir šokių švenčių bei Kryždirbystės tradicijų įtraukimą į UNESCO Žmonijos žodinio ir nematerialaus kultūros paveldo šedevrų sąrašą įamžinanti atminimo lenta. Atminimo lentos atidengimo ceremonijoje dalyvavo ir sveikinimo žodį tarė kultūros ministrė, Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkė Roma Žakaitienė, Lietuvos liaudies kultūros centro direktorius Juozas Mikutavičius, kiti svečiai.

2004 m. liepos 1-4 d. Taline vyko Estijos dainų ir šokių šventė. Šia proga buvo surengtas Baltijos valstybių Dainų ir šokių švenčių tradicijos išsaugojimo koordinacinio komiteto ir Baltijos valstybių Dainų ir šokių švenčių ekspertų susitikimas. Ekspertai ir minėto koordinacinio komiteto nariai vyko stebėti ir analizuoti Estijoje vykstančią Dainų ir šokių šventę bei aptarti būsimos konferencijos „Dainų ir šokių švenčių tradicija – idealai ir tikrovė“ organizacinių klausimų. Susitikimo metu derinti techniniai ir finansavimo klausimai, aptartos minėtos konferencijos temos, struktūra. Viešnageš Estijoje metu įvyko susitikimas su Venecijos UNESCO biuro Kultūros skyriaus vadove Marie-Paul Roudil.

2004 m. spalio 29 d. Rygoje, Latvijos nacionalinėje UNESCO komisijoje, įvyko Baltijos valstybių koordinacinio Dainų ir šokių švenčių tradicijos išsaugojimo komiteto posėdis. Šiame posėdyje Lietuvai atstovavo Lietuvos liaudies kultūros centro direktorius Juozas Mikutavičius ir Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato programų vadovė Milda Paškauskaitė. Susitikime aptarti 2005 m. vasario 18-19 d. Taline vykiančios konferencijos „Dainų ir šokių švenčių tradicija – idealai ir tikrovė“ organizaciniai klausimai.

3.2. Kultūrų įvairovė

2004 m. birželio 3-6 d. Varšuvoje įvyko Europos kongresas kultūrų įvairovės tema, kurį organizavo Lenkijos ir Prancūzijos nacionalinės UNESCO komisijos. Kongrese dalyvavo atstovai iš 40 valstybių. Lietuvai šiame kongrese atstovavo kultūros ministrės patarėjas Rasmus Makselis ir Nacionalinės UNESCO komisijos programų vadovė Milda Paškauskaitė. Kongreso metu įvyko trys apskritieji stalai: „Nuo Visuotinės kultūrų įvairovės apsaugos deklaracijos prie Konvencijos. Kultūrų įvairovės koncerto taikymo galimybės ir apribojimai“, „Kultūrų įvairovė ir tarpkultūrinis dialogas: tapatybių šiuolaikinėse visuomenėse klausimas“ ir „Meninė kūryba, kūrybingumas, menininko įsipareigojimai visuomenės gerovei“. Lietuvos atstovai posėdžiavo I-ame apskritajame stale „Nuo Visuotinės kultūrų įvairovės deklaracijos prie Konvencijos. Kultūrų įvairovės koncepcijos taikymo galimybės ir apribojimai“. Šio apskritojo stalo diskusijų metu gauta daug aktualios informacijos apie įvairių valstybių poziciją būsimos Kultūrų įvairovės apsaugos konvencijos atžvilgiu, apie dabartinę minėtos konvencijos rengimo eigą.

2004 m. rugsėjo 20-25 dienomis kultūros ministrės patarėjas Rasmus Makselis dalyvavo UNESCO būstinėje Paryžiuje sureng-

toje I tarpvarysyaubinio ekspertų susitikimo sesijoje, kurioje buvo aptariamas pirminis UNESCO kultūros turinio ir meninės raiškos įvairovės apsaugos konvencijos projektas. Susitikime dalyvavo 132 valstybių delegacijos, 9 tarptautinių bei 20 nevyriausybių organizacijų atstovai. Nors konvenciją planuojama priimti jau 2005 metais vykiančios UNESCO Generalinės konferencijos 33-osios sesijos metu, susitikime kilo nemažai diskusijų dėl kai kurių konvencijos projekto punktų prieštaravimo galiojantiems Europos Sąjungos įstatymams. Siekiant išspręsti šiuos klausimus, UNESCO valstybės – Europos Sąjungos narės – kreipėsi į UNESCO Vykdomąją Tarybą prašydamos Europos komisijai suteikti ypatingo stebėtojo statusą. Lietuva šio susitikimo metu buvo išrinkta viena iš keturių viceprezidentų ir biuro nare.

Vykdamas šio susitikimo metu priimtą sprendimą, 2004 m. spalio 11 d. Kultūros ministerijoje įvyko tarpžinybinės darbo grupės susitikimas, kurio tikslas buvo parengti Lietuvos poziciją Kultūros turinio ir meninės raiškos įvairovės apsaugos konvencijos projekto atžvilgiu. Apibendrinus įvairių institucijų pateiktus pasiūlymus buvo parengtas Lietuvos poziciją minėtu klausimu atspindintis dokumentas ir pateiktas Europos Sąjungos valstybių narių nuolatinių atstovų prie UNESCO grupei.

3.3. Pasaulio paveldo komiteto 28-oji sesija

2004 m. birželio 28 – liepos 7 d. Suzhou (Kinija) vyko 28-oji Pasaulio paveldo komiteto sesija. Nuo 2003 m. Lietuva yra šio garbingo komiteto narė. Pasaulio paveldo komiteto sesijoje dalyvavo ambasadorė Ina Marčiulionytė, Aplinkos ministerijos sekretorius Aleksandras Spruogis, kultūros paveldo specialistas Arūnas Bėkšta ir gamtos paveldo specialistas Gediminas Raščius.

Lietuva yra pateikusi siūlymą 30-ąją Pasaulio paveldo komiteto sesiją 2006 m. rengti Vilniuje. Sprendimas šiuo klausimu bus priimtas 29-ojoje Pasaulio paveldo komiteto sesijoje, vykiančioje 2005 m. liepos mėn. pradžioje Durbano mieste (Pietų Afrikos Respublika).

2004 m. gruodžio 6-11 d. Paryžiuje vyko 7-oji neeilinė Pasaulio paveldo komiteto sesija, kurioje buvo svarstomi klausimai, kurių Komitetas nespėjo aptarti 28-oje Pasaulio paveldo komiteto sesijoje. Kartu su kitais aktualiais klausimais buvo aptariamas Pasaulio paveldo sąraše esančių vietovių periodinių ataskaitų klausimas; buvo patvirtinta, kad pirmoji bendra Europos regiono periodinės ataskaitos dalis bus pristatyta 2005 m., o antroji – 2006 m.

3.4. Vilniaus senamiestis

1994 m. į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įtrauktas Vilniaus istorinis centras (toliau – Vilniaus senamiestis) nepaliekia abejingų nei atsakingų Lietuvos kultūros paveldo specialistų, nei visos Lietuvos žmonių ir ypač Vilniaus gyventojų.

2004 metais Nacionalinė UNESCO komisija inicijavo keletą susitikimų, kurių metu buvo svarstomos Vilniaus senamiesčio problemos. Susitikimuose, į kuriuos buvo kviečiami paveldo specialistai, žiniasklaidos, bendruomenių, kitų institucijų ir tarptautinių paveldo organizacijų, atstovai, buvo svarstomi įvairūs Senamiesčiui aktualūs klausimai: Vilniaus senamiesčio detaliojo plano rengimo eiga, svarstymo su visuomene rezultatai; gauti pasiūlymai ir priemonės jiems įgyvendinti, „Žydų kvartalo“ projekto



įgyvendinimo galimybės, Bazilijonų vienuolyno ansamblio užstatymas, apsauginėje senamiesčio zonoje esančių ir planuojamų statyti aukštuminių pastatų keliamo grėsmė Senamiesčio vizualinei erdvei ir kiti klausimai. Atsižvelgiant į Senamiesčio bendruomenės skundus dėl Senamiestį niokojančių darbų, 2004 m. rugsėjo 14 d. įvyko paveldo specialistų, bendruomenės atstovų ir ambasadorės Inos Marčiulionytės susitikimas, kurio metu buvo akcentuota būtinybė Vilniaus senamiesčio detaliojo plano projekto įvertinimui kviešti tarptautinius ekspertus. Be to, spalio mėnesį Pasaulio paveldo centras informavo apie Lietuvos PEN klubo garbės prezidento Romualdo Lankausko laišką, kuriame buvo reiškiamas susirūpinimas transporto gausa ir užterštumu Vilniaus senamiestyje. Pasaulio paveldo centro direktorius Francesco Bandarin paprašė pateikti Lietuvos atsakymą į šį klausimą. 2004 m. lapkričio 24–26 d. kultūros ministrės Romos Žakaitienės kvietimu Vilniuje lankėsi ICOMOS nariai Margaretha Ehrström (Suomija) bei Hans - Jacob Roald (Norvegija), o gruodžio 5–7 d. – dr. Ray Bondin (Malta). Ekspertai susitiko su kultūros paveldo specialistais, Nacionalinės UNESCO komisijos, Nacionalinio ICOMOS komiteto, Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros, Vilniaus savivaldybės, gyventojų bendruomenių atstovais ir specialiai dėl šio klausimo į Vilnių atvykusia ambasadore Ina Marčiulionyte. Savo rekomendacijas bei komentarus kultūros paveldo bei urbanistikos ekspertai pateikė Kultūros ministerijai skirtose ataskaitose.

2004–2005 metais privalo būti atlikta Šiaurės Amerikos ir Europos regiono šalyse esančių pasaulio paveldo vietovių periodinė ataskaita. 2003 m. gruodžio 10 d. kultūros ministrės Romos Žakaitienės įsakymu buvo sudaryta darbo grupė dėl periodinės ataskaitos ruošimo. 2004 m. gruodžio 29 d. Pasaulio paveldo centrui buvo išsiųsta I periodinės ataskaitos dalis. Šios ataskaitos ruošimas ir pateikimas Pasaulio paveldo centrui vyko labai komplikuoti ir nuolat vėluojant. II periodinės ataskaitos dalis Pasaulio paveldo centrui privalo būti pateikta iki 2005 m. spalio 31 d. Planuojama, kad Vilniaus senamiesčio agentūros direktorius Gediminas Rutkauskas bus paskirtas Lietuvos nacionaliniu kultūros paveldo koordinatoriumi bei darbo grupės, turinčios paruošti Senamiesčio periodinės ataskaitos II dalį, vadovu. Jis pakeistų buvusį nacionalinį kultūros paveldo koordinatorių Evaldą Zilinską ir buvusį darbo grupės vadovą Kultūros paveldo centro direktorių Vitą Karčiauską. Lietuvos nacionaline gamtos paveldo koordinatore liko Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktorė, Nacionalinės UNESCO komisijos narė Rūta Baškytė.

3.5. Kuršių nerija

28-oje Pasaulio paveldo sesijoje buvo pasiektas kompromisinis sprendimas dėl Lietuvos keliamo klausimo, susijusio su naftos platformos D-6 eksploatavimu ir galimomis grėsmėmis Baltijos jūros pakrantei ir į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą įtrauktai Kuršių nerijai. Pasaulio paveldo komitetas nutarė, kad, vadovaujantis UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo konvencija, iki 2005 m. vasario 1 d. Lietuvos Respublika ir Rusijos Federacija privalo pasirašyti susitarimą dėl poveikio aplinkai įvertinimo.

Nacionalinę UNESCO komisiją nuolat pasiekia Lietuvos

žmonių susirūpinimas dėl neatsakingo Lietuvos institucijų ir Neringos miesto savivaldybės požiūrio į Kuršių neriją, jos niokojimo ir prašymai padėti išsaugoti unikalų Kuršių nerijos gamtos ir kultūros paveldą. Iki šiol nėra vienareikšmiškai atsakyta tilto į Kuršių neriją, pramogų komplekso statybos, oro uosto atgaivinimo, naujų uostų bei kitų stambių statybų planų, kurie neigiamai įtakotų šią ypatingo ekologinio jautrumo ir unikalaus kultūros paveldo vietovę.

2004 m. rugsėjo mėn. 23 d. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato vyko susitikimas, kuriame buvo kalbėta Kuršių nerijos išsaugojimo klausimais. Susitikime, kuriame dalyvavo gamtos ir kultūros paveldo specialistai, bendruomenės atstovai ir žurnalistai, buvo išreikštas susirūpinimas dėl spaudoje pasirodžiusių buvusio Neringos miesto mero Stasio Mikelio planų į Kuršių neriją tiesti tiltą, vykdyti kitus urbanizacijos planus. Susitikimo pabaigoje režisierius ir operatorius Arvydas Barysas parodė dokumentinį filmą, skirtą beveik išnykusiai kuršių kalbai „Tarp 8 vėjų“.

2000 m. gruodžio 2 d. į Pasaulio paveldo sąrašą įtrauktos Kuršių nerijos valdymas neturi priklausyti nuo Neringos savivaldybės sprendimų. Vadovaujantis Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo konvencija, atsakomybė už pasaulio paveldo vietovės išsaugojimą tenka valstybei, šiuo atveju – Aplinkos ir Kultūros ministerijoms.

3.6. Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas

2004 m. liepos mėn., UNESCO Pasaulio paveldo komiteto 28-osios sesijos metu, Kernavės archeologinė vietovė (Kernavės kultūrinis rezervatas) buvo įtraukta į Pasaulio paveldo sąrašą. Oficialus UNESCO pažymėjimas dėl Kernavės įtraukimo į Pasaulio paveldo sąrašą bus įteiktas 2005 m. gegužės mėnesį, Lietuvoje viešint Pasaulio paveldo centro atstovams.

Ruošiant dokumentus ir bendraujant su UNESCO ekspertais, inspektavusiais Kernavės archeologinę vietovę, nominacinę bylą rengusi darbo grupė ir Nacionalinė UNESCO komisija neturėjo jokios informacijos apie planus šalia Kernavės kultūrinio rezervato esančios Kazokiškių gyvenvietės įrengti aštuonių Vilniaus apskrities savivaldybių komunalinių atliekų sąvartyną. Šiame sąvartyne per metus planuojama pašalinti apie 350 tūkst. tonų (o per 20 metų laikotarpį – 6,8 mln. tonų) atliekų, kurios per 20 metų išaugs į 30 m. virš žemės iškilusį kaupą. Galimas žalingas poveikis šalia gyvenantiems žmonėms, gamtai, pasaulinės reikšmės kraštovaizdžiui ir kultūros paveldui buvo aptariamas su Respublikos Prezidentu Valdu Adamkumi, kituose susitikimuose, radijo bei televizijos laidose.

LR Seimo narės Dangutės Mikutienės iniciatyva su šia problema buvo supažindintas 2004 m. rugpjūčio 18 d. Lietuvoje lankęsis ICOMOS ekspertas prof. Willem J.H. Willems.

3.7. Trakų istorinis nacionalinis parkas

2004 m. sausio 9 d. UNESCO Pasaulio paveldo centrui buvo pateikta Trakų istorinio nacionalinio parko įtraukimo į Pasaulio paveldo sąrašą nominacinė byla.

2004 m. rugpjūčio 24–27 d. Lietuvoje lankėsi ICOMOS ekspertė Vera Dvoržakova, kuri Pasaulio paveldo centro prašymu vertino Trakų istorinio nacionalinio parko galimybes būti įtrauk-

tam į Pasaulio paveldo sąrašą. Vera Dvoržakova susipažino su istorinio nacionalinio parko teritorija, jos valdymu ir teisine baze, turinčia užtikrinti nominuojamos teritorijos apsaugą, aplankė Salos pilį, Pusiasalio pilį, Trakų parapijinę bažnyčią, Senąsias karaimų kapines, Karaimų kenesą, Trakų senamiestį, Senujų Trakų kaimą, Serapiniškių kaimą, Varnikėlių kaimą, Plomėnų ornitologinį draustinį, Užutrakio dvaro sodybą, plaukė Galvės ir Skaisčio ežerais. Ekspertė susitiko su Kultūros ministerijos valstybės sekretore Diana Paknyte, Lietuvos nacionalinio ICOMOS komiteto nariais, Vilniaus apskrities viršininku Feliksu Kolosausku, Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės kontrolės departamento direktoriumi R.Sabaliausku, Trakų rajono savivaldybės meru Tadeuš Uždel, Trakų rajono Elektrėnų savivaldybės meru Kęstučiu Vaitukaičiu, nominacinės bylos rengėjų darbo grupe, Karaimų bendruomenės atstove, kultūros bendrijos pirmininke Karina Firkavičiūte bei Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato darbuotojais.

ICOMOS ekspertė pabrėžė, kad, atsižvelgiant į tarybinio laikotarpio urbanistinių palikimą, būtina tikslinti nominuojamos teritorijos ribas ir dėmesį sukonzcentruoti į išlikusią autentiškiausią šiaurinę Trakų istorinio nacionalinio parko dalį. Likusią parko dalį pasiūlyta nominacinėje byloje pateikti kaip nominuojamos pasaulio paveldo vietovės apsauginę (buferinę) zoną. Vera Dvoržakova pabrėžė, kad labai svarbu užtikrinti valstybės pasiryžimą išsaugoti nominuojamos vietovės vertes, t.y. neplėsti urbanizacijos (ypač buvo akcentuojama Karaimų karališkųjų laukų, Plomėnų ornitologinio draustinio, Užutrakio dvaro teritorijų išsaugojimo būtinybė); įgyvendinti paveldosauginius ir aplinkosauginius planus; akcentuoti kultūrinio kraštovaizdžio unikalumą ir kt. Atnaujinta ir papildyta Trakų istorinio nacionalinio parko nominacinė byla Pasaulio paveldo centrui buvo pateikta 2005 m. sausio 21 d. siūlant Trakų istorinį nacionalinį parką į Pasaulio paveldo sąrašą įtraukti kaip kultūrinį kraštovaizdį.

3.8. Struvės dienovidinio lankas

Nacionalinės Suomijos žemės tarnybos iniciatyva, Nacionalinė žemės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto Geodezijos institutas pasiūlė įamžinti tris Struvės dienovidinio lanko geodezinius punktus – Meškoniai, Paliepiukus ir Gireišius, kurie taip pat yra ir valstybinio geodezinio tinklo punktai. Šie punktai iš 18 Lietuvoje išlikusių geodezinių punktų parinkti įtraukti į Pasaulio paveldo sąrašą kartu su bendra dešimties valstybių (Suomijos, Baltarusijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, Norvegijos, Moldavijos, Rusijos Federacijos, Švedijos ir Ukrainos) nominacija. Siekiant įvertinti Lietuvos siūlomų geodezinių punktų atitikimą Pasaulio paveldo vertybei keliamus reikalavimus, 2004 m. rugpjūčio 18 d. Lietuvoje lankėsi ICOMOS ekspertas prof. Willem J.H. Willems ir darbo grupės, ruošiančios Struvės dienovidinio lanko įtraukimą į Pasaulio paveldo sąrašą, vadovas Pekka Tatila.

Tikėtina, kad sprendimas dėl Struvės dienovidinio lanko įtraukimo į Pasaulio paveldo sąrašą bus priimtas 2005 m. Pietų Afrikos Respublikoje vykšančioje Pasaulio paveldo komiteto 29-oje sesijoje. Sulaukus teigiamo Pasaulio paveldo komiteto sprendimo, Struvės dienovidinio lankas taptų ilgiausiu paminklu

pasulyje, besitęsiančiu nuo beveik Šiaurės iškyšulio Norvegijoje 70°40' šiaurės platumos iki 34°00' pietų platumos Pietų Afrikoje.

3.9. Lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo šimtmetis

32-osios UNESCO Generalinės konferencijos metu Lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo šimtmetį įtraukus į 2004-2005 m. UNESCO minimų datų sąrašą, 2004 m. spalio 18 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje buvo atidaryta paroda „Lietuviško žodžio kelias istorijos kryžkelėje“. Parodos atidarymo metu kalbėjo kultūros ministrė, Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkė Roma Žakaitienė bei UNESCO Generalinio direktoriaus pavaduotojas Ahmed Sayyad.

Parodą rengė Nacionalinė UNESCO komisija bei Lietuvos nuolatinė atstovybė prie UNESCO, bendradarbiaudamos su Lietuvos nacionaline m.Mažvydo biblioteka, Vilniaus universiteto biblioteka, Lietuvos nacionaliniu muziejumi, kitais muziejais, bibliotekomis, archyvais ir organizacijomis. Architektūros ir dizaino darbus atliko Saulius Valius bei UAB „Ekspobalta“ specialistai. Specialiai šiai parodai Lietuvos nacionalinis muziejus išleido knygą prancūzų kalba „Lietuviško žodžio kelias istorijos kryžkelėje“.

Parodoje buvo trumpai pristatyta Lietuvos istorija bei kultūra ir plačiai nušviestas spaudos draudimo laikotarpis, apžvelgta 1863-1864 m. vykusio sukilimo priešistorė ir jo lemtingos pasekmės, carinės valdžios represijos prieš sukilėlius, mokyklų rusinimas, stačiatikybės skatinimas ir pagaliau spaudos draudimas bei tautos pasipriešinimas, kuriant slaptas mokyklas, atmetant „graždankas“ ir leidžiant lietuviškas knygas užsienyje bei jas platinant (knygnešių fenomenas), kreipiantis į carą dėl lietuviškos spaudos draudimo panaikinimo, bandant neleisti uždaryti arba griauti bažnyčių ir siekiant į tai atkreipti pasaulio visuomenės dėmesį. Parodos baigiamieji akcentai skirti laikotarpiui po lietuviškos spaudos gražinimo ir spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 100-mečio paminėjimo renginių, vykusių Lietuvoje, apžvalgai.

Labai svarbus ir ekspoziciją papildantis komponentas buvo autentiški eksponatai – spaudos draudimo laikotarpiu leistos knygos iš Nacionalinės m. Mažvydo bibliotekos rinkinių. Parodos lankytojams buvo suteikta galimybė pavartyti kai kurių leidinių faksimiles.

Parodoje taip pat eksponuoti šiuolaikinės dailės darbai - Sauliaus Valiaus meninė popieriaus instaliacija „Atvira pažinimui“ bei Dianos Radavičiūtės tekstilės darbas „Mano žodžio žemė“. Paroda susilaukė labai daug gerų atsiliepimų. Vaizdo medžiaga apie parodos atidarymą buvo parodyta per Lietuvos nacionalinę televiziją, paskelbta publikacija savaitraštyje „Literatūra ir menas“, parodos rengėjai bei lankytojai kalbinti radijo laidoje „Rudens studija su Vaidotu Žuku“. Daugiau medžiagos apie šią parodą galima rasti interneto svetainėje: www.spaudos.lt

2005 m. lapkričio 29 d. vykusiame Nacionalinės UNESCO komisijos Vykdomojo komiteto posėdyje, įvertinus gautus pasiūlymus dėl minimų datų įtraukimo į UNESCO 2006-2007 metais minimų datų kalendorių ir atsižvelgus į UNESCO reikalavimus, buvo nutarta Lietuvos kandidatūros UNESCO 2006-2007 metais minimų datų kalendoriui neteikti.



4. ŠVIETIMAS

4.1. Jan Amos Comenius apdovanojimas

Vieną prestižiškiausių UNESCO apdovanojimų - Jan Amos Comenius medaliu - buvo apdovanota Lietuvos švietimo reformos pradininkė habil. dr. Meilė Lukšienė. Šis apdovanojimas suteikiamas už išskirtinius pasiekimus ir nuopelnus pedagoginėje veikloje, tyrimus, inovacijų diegimą švietime, taip pat už išskirtinį asmeninį pasižventimą švietimui ir UNESCO idealams. Socialinių mokslų, edukologijos habil. dr. Meilė Lukšienė Lietuvos visuomenei žinoma kaip viena iš švietimo reformos iniciatorių ir kūrėjų, skelbianti laisvo, humaniško, atsakingo Lietuvos piliečio ugdymo idėją, palaikanti kultūrinę, humanistinę švietimo kryptį. Ji yra daugelio aktualių mokslinių, pedagoginių darbų ir publikacijų autorė, tautinės, demokratinės mokyklos propaguotoja, Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narė. Doktorė apdovanota Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino V laipsnio ordinu. 2004 m. rugsėjo 15 d. Vilniaus miesto Rotušėje vykusią medalių įteikimo ceremoniją organizavo Švietimo ir mokslo ministerija, Nacionalinė UNESCO komisija ir savitraštis „Dialogas“.

4.2. UNESCO Asocijuotų mokyklų projektas

2004 m. pabaigoje projektui „Mokymo vadovo „Pasaulio paveldas jaunimo rankose“ leidyba ir seminarai mokytojams“ buvo skirta parama iš Kultūros ministerijos (50 tūkst. Lt), Švietimo kaitos fondo (50 tūkst. Lt), Jungtinių Tautų vystymo programos (5,1 tūkst. Lt), UNESCO (5 tūkst. JAV dolerių). Mokymo vadovas yra išverstas į lietuvių kalbą, šiuo metu baigiamas redaguoti ir pritaikyti Lietuvos mokykloms. 2005 m. mokymo vadovas bus išleistas 2500 egzempliorių tiražu ir nemokamai platinamas visose bendrojo lavinimo Lietuvos mokyklose. 2005 m. taip pat bus surengti seminarai mokytojams apmokant juos dirbti su nauja metodine priemone.

2004 m. kovo 4 d. Klaipėdoje įvyko UNESCO asocijuotų mokyklų projekte (toliau – UNESCO ASP projekte) dalyvaujančių Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo mokyklos ir Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijos bendro projekto – spektaklio „Tu turi teisę“ premjera.

Šiaulių Didždvario gimnazijos, dalyvaujančios UNESCO ASP projekte, direktoriaus pavaduotoja Rima Morkūnienė, laimėjusi nacionalinę atranką, dalyvavo 2004 m. gegužės 6-9 d. Leidene (Olandija) vykusiame Europos žmogaus teisių ir pilietinio ugdymo mokyklose susitikime, kurį organizavo Olandijos vyriausybė ir Olandijos nacionalinė UNESCO komisija. Susitikime buvo pristatomi sėkmingiausi pilietinio švietimo programos vykdymo pavyzdžiai mokyklose. Šiaulių Didždvario gimnazija švietimo ir mokslo ministerijos įvertinimu yra viena iš sėkmingiausiai pilietinį švietimą įdiegusių mokyklų.

UNESCO ASP projektas ir Tarptautinis olimpiūnų paliaubų centras parengė metodinę medžiagą, skirtą darbui su mokiniais olimpiūnų paliaubų tema. Projektas pavadintas „The Truce Story“ („Paliaubų istorija“). Siekiant išbandyti šią medžiagą buvo kreiptasi į 10 valstybių – UNESCO narių, aktyviai dalyvaujančių UNESCO ASP projekte. Išbandyti šią metodinę medžiagą buvo

atrinktos 5 Lietuvos mokyklos. 2004 m. birželio 1 d. ataskaita apie šio bandomojo projekto rezultatus išsiųsta UNESCO.

2004 m. birželio 1-2 d. Lietuvos jaunųjų gamtininkų centre vyko UNESCO inicijuoto Baltijos jūros projekto (Baltic Sea Project; BSP) nacionalinio koordinatoriaus organizuotas jaunimo forumas „Europos gamtininkų dienos“, kuriame dalyvavo Baltijos jūros projekte dalyvaujančių Lietuvos mokyklų komandos. BSP mokyklos stenduose ir ekspozicijose pristatė vykdomas BSP programas, kitą su šiuo projektu susijusią veiklą. Vyko seminarai, darbas grupėse, taip pat papildomi renginiai (išvykos, pokalbiai su žinomais gamtininkais, konsultacijos) dalyvių pasaulėvaizdžiui formuoti ir gamtininko veiklai pažinti.

UNESCO ASP projekte dalyvaujančioms Lietuvos mokykloms buvo suteikta galimybė parašyti žinutę, skirtą 2004 m. rugsėjo 8-11 d. Ženevoje (Šveicarija) vykusios UNESCO Tarptautinės švietimo konferencijos dalyviams. Į šį kvietimą atsiliepė penkios mokyklos, kurių mokinių žinutės konferencijos tema „Kokybiškas švietimas visiems jauniems žmonėms: iššūkiai, tendencijos ir prioritetai“ 2004 m. liepos 2 d. buvo išsiųstos konferencijos organizatoriams – UNESCO Tarptautiniam švietimo biurui.

2004 m. liepos 5-23 d. Kelmėje vyko UNESCO ASP projekte dalyvaujančios Kelmės „Aukuro“ gimnazijos organizuota tarptautinė vasaros stovykla – anglų kalbos kursai moksleiviams „Mus vienija UNESCO idėjos: demokratija, taika, mus jungia kultūra, menas, sportas“. Anglų kalbos kursus moksleiviams vedė JAV aukštųjų mokyklų dėstytojai ir studentai. Dalyviams buvo pasiūlyta plati kultūrinė programa. Stovykloje dalyvavo ASP projekte dalyvaujančių ir kitų Lietuvos mokyklų mokiniai ir anglų kalbos mokytojai. Renginį dalinai finansavo Švietimo ir mokslo ministerijos Kryptingo vaikų užimtumo projektų rėmimo programa. Stovyklą globojo Nacionalinė UNESCO komisija.

2004 m. rugsėjo 7 d. UNESCO išsiųsti Kauno „Santaros“ gimnazijos stojimo į UNESCO ASP projektą dokumentai. Stojimui į tinklą gimnazija parengė eksperimentinį projektą „Dvarai – mūsų kultūros paveldas“, kurį puikiai įvertino Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas ir nacionalinis ASP koordinatorius.

2004 m. rugsėjo 8-10 d. vyko jau trečioji UNESCO ASP projekte dalyvaujančių Lietuvos mokyklų metinė konferencija. Tris dienas trukusi konferencija vyko Klaipėdoje ir Nidoje. Konferenciją organizavo Nacionalinė UNESCO komisija kartu su Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo mokykla ir Nidos vidurinė mokykla. Konferencijoje dalyvavo 14 ASP projekte dalyvaujančių Lietuvos mokyklų atstovai. Mokyklos pristatė metinę veiklą, buvo organizuotos ekskursijos, susitikimai Klaipėdos ir Neringos miestų administracijose, moksleiviai dirbo kūrybinėse grupėse, mokytojams buvo organizuotas seminaras „Projektų rengimas ir valdymas“, kurį vedė Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos informacinių projektų vadovas Arūnas Žilionis.

2004 m. rugsėjo 17 d. oficialiai pasibaigė visus metus trukęs pirmasis UNESCO ir DaimlerChrysler inicijuoto pasaulinio projekto MONDIALOGO, skirto tarpkultūrinio dialogo, mainų,

pagarbos ir tolerancijos tarp jaunų žmonių vystymui, etapas. Projektą sudarė dvi dalys: MONDIALOGO pasaulinis mokyklų konkursas, skirtas UNESCO asocijuotoms mokykloms ir MONDIALOGO pasaulinis inžinerijos konkursas, skirtas šios srities aukštųjų mokyklų studentų komandoms. Bendravimui palengvinti Internetu buvo sukurtas virtualus portalas www.mondialogo.org, kuriame buvo galima pristatyti savo projektus, užmegzti ryšius, bendrauti su specialistais ir kolegomis, dalintis idėjomis ir planais su potencialiais projektų partneriais iš viso pasaulio. Informacija buvo išplatinta visoms ASP mokykloms bei visiems tikslųjų mokslų krypties universitetams, aukštosioms ir aukštesniosioms mokykloms. MONDIALOGO pasaulinis inžinerijos konkursas nesudomino Lietuvos studentų, tačiau mokykloms skirtame projekte dalyvavo 17 Lietuvos mokyklų komandų. Šilutės Vydūno gimnazijos komanda tapo viena iš 12 finalisčių ir iškovojo teisę dalyvauti Pasaulinio forumo Barselonoje metu vykusiame projekto nugalėtojų paskelbime. 2004 m. rugsėjo 17-20 d. vykusiame renginyje dalyvavo Šilutės Vydūno gimnazijos mokytoja Lolita Kučinskienė ir moksleivis Žilvinas Gaidamauskas. Projektą mokyklos komanda kūrė kartu su partneriais iš Kazachstano.

2004 m. pabaigoje UNESCO ASP projekto koordinavimo teisės sugražintos Nacionalinei UNESCO komisijai.

2004 m. rugsėjo 27 d. iš Austrijos nacionalinės UNESCO komisijos gauta informacija apie organizuojamą tarptautinį mokytojų kvalifikacijos tobulinimo seminarą „Vergovė – vakar ir šiandien“, skirtą paminėti 2004-uosius - Tarptautinius kovos prieš vergovę ir jos panaikinimą metus. Seminaras buvo skirtas UNESCO Asocijuotų mokyklų istorijos/socialinių ar politinių mokslų mokytojams. Seminaras vyko 2004 m. lapkričio 30 – gruodžio 3 d. Renginyje dalyvavo Jonavos R.Samulevičiaus pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja Aldona Gailienė.

Nacionalinė UNESCO komisija kartu su Lietuvos jaunimo neformalaus švietimo asociacija parengė ir pradėjo įgyvendinti projektą „Tarpkultūrinis mokymas Lietuvos mokyklose“. Pagrindinis šio projekto tikslas – užpildyti spragą tarp formaliojo švietimo sistemos ir tarpkultūrinių igūdžių bei visuotinių perspektyvų, kurių reikalauja šiandieninis intensyvus gyvenimas ir vis didėjantis savirealizacijos visuomenėje poreikis. Tai pirmas bandymas įtraukti šią veiklą į mokyklos metinę programą. Projektas vykdomas 16 Lietuvos mokyklų, iš kurių 5 yra UNESCO asocijuotos mokyklos, o kitos mokyklos iš regionų, kur ypač ryški etninių grupių įvairovė. Projektas vyksta keliomis pakopomis, organizuojant savaitės trukmės seminarus - apmokymus mokiniams ir mokytojams kaip diegti tarpkultūrinio mokymo modulį mokyklose. Projektui gauta parama iš Amerikos Demokratijos komisijos. Lėšų projekto įgyvendinimui taip pat skirta iš UNESCO Dalyvavimo programos paramą gavusio UNESCO asocijuotų mokyklų tinklo Lietuvoje vystymo projekto biudžeto. Įgyvendinant projektą glaudžiai bendradarbiaujama su Švietimo ir mokslo ministerija bei Tautinių mažumų ir išeivijos departamentu. 2004 m. lapkričio 24-26 d. vyko pirmasis projekto seminaras skirtas mokytojams, 2005 m. sausio 5-8 d. vyko antrasis seminaras mokiniams. Trečiasis bendras seminaras mokytojams ir mokiniams vyks 2005 m. vasario mėn. Po šių apmokymų prasidės praktinė veikla mokyklose. Iš projekte dalyvaujančių institucijų

atstovų sudaryta projekto priežiūros ir vertinimo grupė stebi projekto eigą ir teikia konsultacijas. Projekto rezultatai bus pristatyti specializuotoje spaudoje: Švietimo ir mokslo ministerijos savaitraštyje „Dialogas“, „Švietimo naujienos“, taip Telekomo Interneto tinklapyje „Švietimo takas“. Projekto sėkmės atveju numatoma jį tęsti įtraukiant naujas mokyklas ir panaudojant projekto metu sukurtą metodinę medžiagą.

2004 m. spalio 21 d. Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute vyko Jungtinių Tautų Organizacijos savaitėi skirtas renginys. Renginio metu buvo pristatytas leidinys „Tūkstantmečio plėtros tikslų: Lietuvos regionų analizė“ ir vyko debatai tema „Lietuva – šalis, paramos teikėja“. Renginyje dalyvavo Jungtinių Tautų koordinatorė/Jungtinių Tautų vystymo programos įgaliotoji atstovė Lietuvoje Cihan Sultanoglu, Užsienio reikalų ministerijos Plėtros ir pagalbos skyriaus vadovas Gediminas Levickas, skurdo, lyčių lygių galimybių, švietimo specialistai, įvairių Jungtinių Tautų organizacijų Lietuvoje, tame tarpe ir Nacionalinės UNESCO komisijos, atstovai. Renginyje taip pat dalyvavo Lietuvos ASP mokyklų mokiniai.

UNESCO ASP projektas inicijavo naują projektą „Didysis Volgos kelias. Sujungiant jūras paveldo švietimo ir darnaus vystymosi labui“. Projekto tikslas – informacinių ir komunikacinių technologijų pagalba suvienyti jaunus žmones ir sudominti pasaulio paveldo ir biosferos rezervatų apsaugos, darnaus vystymosi klausimais. Projekte dalyvauja UNESCO asocijuotos mokyklos iš aštuoniolikos prie Baltijos, Juodosios ir Kaspijos jūrų išsidėsčiusių valstybių, tame tarpe 8 Lietuvos mokyklos. Dalyvaujančios mokyklos pasirenka joms artimose vietovėse esantį kultūros, gamtos, mišraus paveldo objektus arba biosferos rezervatus gilesniems tyrimams, kurie atskleis kokią reikšmę šio objekto apsaugojimas ir išlaikymas turi darniam vystymuisi. 2004 m. spalio 26-19 d. Kazanėje (Rusijos Federacija) vyko „Didžiojo Volgos kelio projekto“ nacionalinių koordinatorių susitikimas. Lietuvą Kazanėje atstovavo Jonavos Raimundo Samulevičiaus pagrindinės mokyklos mokytoja Antanina Mikalauskiene ir Šiaulių Didždvario gimnazijos mokytoja Daiva Bukelytė.

2004 m. pabaigoje Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas priėmė sprendimą dėl UNESCO ASP projekte dalyvaujančių Lietuvos mokyklų įvertinimo. Buvo peržiūrėta ir įvertinta UNESCO ASP projekte dalyvaujančių mokyklų veikla, vertinant mokyklų dalyvavimą metiniuose ataskaitiniuose susitikimuose, mokykloje vykdomos projektinės veiklos intensyvumą, kokybę ir pan. Pačios mokyklos taip pat turėjo galimybę pareikšti savo nuomonę dėl tolimesnės veiklos šiame projekte. 2004 m. lapkričio 29 d. Nacionalinės UNESCO komisijos Vykdomasis komitetas, susipažinęs su rezultatais, inicijavo Vilniaus Šeškinės vidurinės mokyklos, Ukmergės „Užupio“ gimnazijos bei Ukmergės A.Smetonos gimnazijos dalyvavimo UNESCO Asocijuotų mokyklų veikloje nutraukimą. Šiuo metu UNESCO asocijuotų mokyklų tinkle dalyvauja 22 Lietuvos mokyklos. Su jomis buvo pasirašytos bendradarbiavimo sutartys.

Bendradarbiaujant su Lietuvos telekomo programomis „Švietimo takas“ ir „Kompasas“ sukurta ir 2005 m. sausio 1 d. aktyvuota UNESCO Asocijuotų mokyklų projekte dalyvaujančių Lietuvos mokyklų interneto svetainė www.aspnet.lt. Svetainėje



pateikiama išsami informacija apie UNESCO Asociuotų mokyklų tinklą, Lietuvos mokyklas – tinklo nares, šiuo metu vykdomus projektus, nuolat atnaujinama informacija apie konkursus. Mokytojams skirtame skyrelyje talpinama naudinga metodinė informacija. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas tikisi, kad svetainė padės aktyvinti UNESCO asociuotų mokyklų projekte dalyvaujančių Lietuvos mokyklų veiklą, bendravimą tarpusavyje. Ateityje pradės veikti ir diskusijų skyrelis, kurio pagalba mokytojai ir mokiniai galės susipažinti, bendrauti, keistis patirtimi ir idėjomis.

4.3. Kita veikla švietimo srityje

2004 m. balandžio 19–25 d. Nacionalinė UNESCO komisija, kartu su Lietuvos moksleivių sąjunga, Lietuvos demokratiškumo ugdymo kolegija, Lietuvos moksleivių parlamentu, Švietimo ir mokslo ministerija, Nacionaliniu švietimo forumu suorganizavo visuotinę akciją „Veiksmo savaitė 2004“. UNESCO bei Pasaulinės švietimo kampanijos iniciatyva tokia savaitė pasaulyje vyksta jau ketvirtus metus, tačiau tik pirmą kartą ji buvo organizuota Lietuvoje. „Veiksmo savaitė 2004“ buvo skirta mokyklos nelankantiems vaikams. Šiuo renginiu buvo siekiama tiesioginio moksleivių ir švietimo pareigūnų bendradarbiavimo. Savaitės metu visoje Lietuvoje mokyklose vyko diskusijos ir susitikimai su švietimo pareigūnais, kultūriniai renginiai. Diskusijų mokyklose metu moksleiviai patys ieškojo moksleiviškų problemų sprendimo būdų, kuriuos vėliau aptarė su švietimo pareigūnais. Baigiamoji „Veiksmo savaitė 2004“ konferencija vyko Vilniuje, Švietimo ir mokslo ministerijoje, kurios metu buvo aptarta „Veiksmo savaitė 2004“ bei jos metu išsakytos mintys, priimta „Veiksmo savaitės 2004“ rezoliucija, kuri buvo pristatyta LR Vyriausybei. Rezoliucija, kartu su įdomiausių renginių aprašymais, bus išleista atskiru leidiniu, kurį planuojama pristatyti Lietuvos Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Seimui, kitoms atsakingoms institucijoms bei renginyje dalyvavusioms mokykloms.

2004 m. balandžio 30 d. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato programų vadovės Milda Paškauskaitė ir Liliana Bugailiškytė dalyvavo Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LijOT) organizuotame tarptautiniame seminare „Kartu 2004“ („Together 2004“), kuris vyko Druskininkuose ir buvo skirtas jaunimo organizacijų iš skirtingų šalių pažinčiai ir kontaktų užmezgimui bei aktyvaus šalių jaunimo organizacijų bendradarbiavimo vystymui. Seminare dalyvaujant jaunimo organizacijų atstovams iš Pietų Kaukazo (Gruzijos ir Azerbaidžano), Pietų Europos (Ispanijos ir Portugalijos) ir trijų Baltijos šalių, buvo pristatyta organizacijų veikla, bendroji jaunimo politika šalyse, aptariamoms neformalaus ugdymo, jaunimo dalyvavimo bei pilietiškumo problemoms. Nacionalinės UNESCO komisijos atstovės seminaro dalyviams, kaip sėkmingo Pietų Kaukazo ir Baltijos regionų bendradarbiavimo pavyzdį, pristatė projektą „Civilizacijų dialogas. Kaukazas“.

2004 m. birželio 30 d. UNESCO buvo pateiktas Švietimo plėtotos centro direktoriaus dr. Prano Gudyno užpildytas klausimynas apie nacionalinių valstybių pažangą įgyvendinant UNESCO programą „Švietimas visiems“ („Education For All“).

2004 m. liepos 10–27 d. Suzdalėje (Rusija) vyko tarptauti-

niai vasaros kursai jauniems menininkams ir muzikantams. Informacija apie kursus Švietimo ir mokslo ministerijos pagalba buvo išplatinta visoms Lietuvos muzikos ir meno mokykloms. Į renginį vyko Slavų tradicinės muzikos mokyklos auklėtinės Julija Morozova ir Gintarė Rudaitytė. Jas lydėjo šios mokyklos vadovė Irena Zacharova.

Švietimo ir mokslo ministerija parengė ir UNESCO Tarptautiniam švietimo biurui išsiuntė Nacionalinės švietimo plėtros ataskaitą, kuri rugsėjo 8–11 d. buvo pristatyta Ženevoje (Šveicarija) vykusioje UNESCO Tarptautinės švietimo konferencijos 47-ojoje sesijoje, kurios tema buvo „Kokybiškas švietimas visiems jauniems žmonėms: iššūkiai, tendencijos ir prioritetai“. Konferencijoje dalyvavo švietimo ir mokslo ministras Algirdas Monkevičius ir Prezidento patarėja Vaiva Vebraitė.

2004 m. rugpjūčio 23 d. UNESCO buvo pateikta Švietimo ir mokslo ministerijos užpildyta apžvalga apie UNESCO vykdomą profesinį švietimą. Apžvalgą parengė Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos prezidentas prof. Vincentas Dienys.

2004 m. rugsėjo 28 d. LR Seime vyko susitikimas dėl „Skaitymo skatinimo ir kalbos įgūdžių ugdymo koncepcijos ir programos“ projekto. Susitikimo tikslas aptarti galimybę 2005 m. pradžioje organizuoti konferenciją dėl „Nacionalinės skaitymo skatinimo ir kalbos įgūdžių lavinimo programos koncepcijos parengimo“. Nacionalinė UNESCO komisijos programų vadovė Liliana Bugailiškytė deleguota į darbo grupę iki 2005 m. kovo 15 d. parengiančią šios koncepcijos projektą.

2004 m. rugsėjo 29 d. įvyko susitikimas su Suomijos nacionalinės švietimo tarybos specialiste Inari Gronholm dėl galimybės surengti parodą apie Suomijos patirtį mokymo apie kultūros paveldą srityje organizavimo Vilniuje 2005 m. pavasarį.

2004 m. spalio 6 d. įvyko Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato susitikimas su Šiuolaikinės mokyklos centro vadovais dėl mokyklos dalyvavimo UNESCO ASP projekte ir tarptautinio projekto „Mokyklos mikroklimatas“. Projekto tikslas - parengti ir atlikti sociologinį tyrimą, kuris nustatytų pasirinktų mokyklų (projekto partnerių) mikroklimato specifiką bei jį įtakančius veiksnius, organizuoti tarptautinius kultūrinius projekte dalyvaujančių mokyklų mainus, kurių metu gimtų bendri kultūriniai projektai, organizuoti tarptautinį seminarą apie mokyklos mikroklimato vaidmenį ugdymo procese, meninio ugdymo įtaką mokyklos mikroklimatui. Projektui pasibaigus planuojama parengti rekomendacijas mokykloms.

2004 m. gruodžio 1 d. Nacionalinė UNESCO komisija gavo kreipimąsi iš UNESCO švietimo instituto direktoriaus dr. Adama Ouane, kuriame informuojama apie planuojamą surengti I-ąją Regioninę konferenciją raštingumo Europoje tema, kuri vyks 2005 m. balandžio 2–5 d. Lione (Prancūzija) ir prašoma nominuoti ekspertus dalyvavimui šioje konferencijoje. Nominuotieji asmenys turės atsakyti į klausimyną, kuriuo siekiama surinkti ir apibendrinti duomenis apie raštingumą regione. Ši apžvalga bus pristatyta konferencijos metu. UNESCO buvo informuota, kad Lietuva dalyvauti šioje konferencijoje deleguoja Švietimo plėtotos centro direktoriaus pavaduotoją dr. Antaną Valantiną (Švietimo ir mokslo ministerijos teikimu), Vilniaus suaugusiųjų mokymo centro direktorę dr. Nataliją Kimso (Lietuvos suau-

gusiųjų švietimo asociacijos teikimu), Nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkę bei LR Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto narę Romą Žakaitienę (LR Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto teikimu) ir Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato švietimo ir mokslo programų vadovę Lilianą Bugailiškytę.

2004 m. gruodžio 16 d. Statistikos departamentas išsiuntė UNESCO atnaujintus duomenis apie raštingumo lygį. UNESCO Statistiko instituto informacija yra naudojama rengiant Pasaulio banko pasaulio plėtros ataskaitą, Jungtinių Tautų vystymo programos žmogaus vystymosi ataskaitą, taip pat UNESCO programos „Švietimas visiems“ pasaulinės raidos ataskaitą.

5. MOKSLAS

2004 m. birželio 21 d. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas UNESCO pateikė Švietimo ir mokslo ministerijos parengtą informaciją UNESCO Statistiko instituto vykdomai periodinei valstybių mokslo ir technologijų raidos apžvalgai.

2004 m. liepos 19 d. Nacionalinė UNESCO komisija išplatino informaciją apie UNESCO kuriamą pasaulinę mokslinių institucijų, kurios specializuojasi telekomunikacijų ir informacinių bei komunikacinių technologijų srityje, duomenų bazę. UNESCO parengtas klausimynas, kuriuo siekiama surinkti apibendrintą informaciją apie tokia veikla užsiimančias institucijas buvo išplatintas įvairiose Lietuvos mokslinėse institucijose, tame tarpe universitetuose ir moksliniuose institutuose. Atsakymai buvo išsiųsti UNESCO. Tikimasi, kad ši nauja Interneto priemonė paskatins tarptautinį bendradarbiavimą tarp panašaus profilio institucijų, padidins jų matomumą tarptautinėje arenoje, palengvins informacijos apie švietimo programas informacinių technologijų ir telekomunikacijų srityse prieinamumą.

2004 m. liepos 23-24 d. Lietuvos Ignoto Domeikos draugija ir Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas suorganizavo kelionę žymaus geologo prof. Ignoto Domeikos, kurio 200-ąsias gimimo metines minėjo UNESCO, keliais. Lankytos vietos Baltarusijoje buvo susijusios su Vaclovo Domeikos paveldu buvusiam Gervėčių dvare ir Aleksandro Domeikos paveldu buvusiam Sitcų dvare. Tikslus maršrutas: Vilnius – Varnionys – Gervėčiai – Rimdžiūnai – Mikailiškės – Svyriai – Sitcai – Vilnius.

2004 m. rugpjūčio 8 d. Taline vyko 22-oji Šiaurės šalių hidrologų konferencija „Gėlo vandens resursų valdymas“. Konferenciją organizavo Estijos Meteorologijos ir hidrologijos institutas, Šiaurės šalių hidrologijos asociacija kartu su Estijos aukštosiomis mokyklomis. Konferenciją rėmė UNESCO Tarptautinė hidrologijos programa (International Hydrology Programme; IHP). Renginyje dalyvavo Lietuvos žemės ūkio universiteto Melioracijos katedros docentas dr. Arūnas Povilaitis ir Lietuvos energetikos instituto Hidrologijos laboratorijos darbuotoja dr. Jūratė Kriauciūnienė.

Nacionalinė UNESCO komisija išplatino informaciją apie kasmetinį UNESCO – L'OREAL stipendijų jaunų mokslininkų atliekamiems tyrimams gyvybės moksluose konkursą. 2005 metais bus skirta 15 stipendijų jaunoms moterims mokslininkėms visame pasaulyje. Šiuo konkursu siekiama paskatinti gyvybės mokslų tyrimus ir jaunų moterų dalyvavimą pasaulio pažangos tikslais vykdomoje mokslinėje veikloje. 2004 m. rugsėjo 1 d. UNESCO – L'Oreal stipendijų jaunoms mokslininkėms gyvybės moksluose konkursui buvo išsiųsta Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto Zoologijos katedros lektorės dr. Gritos Skujienės kandidatūra. Kandidatė Nacionalinei UNESCO komisijai

pateikė puikias rekomendacijas ir gerai motyvuotą studijų ir tiriamojo darbo planą Vokietijos nacionaliniame gamtos muziejuje. UNESCO-L'Oreal stipendija iki šiol dar nėra suteikta nei vienai Lietuvos kandidatėi.

2004 m. rugsėjo 20 d. Nacionalinė UNESCO komisija UNESCO pateikė Aplinkos ministerijos ir Jūrinių tyrimų centro užpildytą klausimyną dėl valstybių praktikos jūros mokslinių tyrimų srityje. Šis klausimynas yra UNESCO vykdomos pasaulinės jūros mokslinių tyrimų apžvalgos dalis. Apžvalgos tikslas – įvertinti problemas, su kuriomis susiduriama, taikant Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos 13 dalį, reglamentuojančią jūros mokslinių tyrimų atlikimą, suteikti paramą valstybėms, diegiant bendrai priimtinius jūrinių technologijų perdavimo principus, standartus, kriterijus bei informuoti tarptautinę bendruomenę apie esamą situaciją.

2004 m. gruodžio 6 d. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas UNESCO inicijuotai Tarptautinei fundamentaliųjų mokslų programai (International Basic Sciences Programme) pateikė Matematikos ir informatikos instituto parengtus du projektus „Stimulating Humanities and Computational Intelligence Research Activities in Lithuania, Malaysia and Tunisia by Modelling the Economical, Social and Political Trends in Rapidly Changing World“ ir „The Navier – Stokes Equations in Domain with Noncompact boundaries: Existence, asymptomatics and approximations“. Sprendimas kurti Tarptautinę fundamentaliųjų mokslų programą buvo priimtas 32-ojoje UNESCO Generalinės konferencijos sesijoje. Programos tikslas – sustiprinti valstybių bendradarbiavimą tarpvyriausybiniu lygiu fundamentaliųjų mokslų ir mokslo švietimo srityse. Šioje programoje pagrindinis dėmesys teikiamas reikšmingiems specifiniams regioniniams projektams, įtraukiantiems nacionalinius, regioninius ar tarptautinius mokslinius centrus, ir skirtiems nacionalinio potencialo fundamentaliųjų mokslų srityse didinimui. Valstybės – UNESCO narės buvo pakviestos rengti ir siūlyti projektus, atitinkančius Tarptautinės fundamentaliųjų mokslų programos tikslus. Gautus projektus vertins Tarptautinės fundamentaliųjų mokslų programos mokslinė taryba ir atsakingi UNESCO specialistai.

UNESCO informavo apie pradedamą vykdyti naują gamtos mokslų programą „Tarptautinė geologijos mokslų programa“ (International Geoscience Programme; IGCP). Ši programa yra iš esmės atnaujinta prieš 32 metus pradėta vykdyta Tarptautinė geologinės koreliacijos programa. Siekiama, kad programa taptų tarptautiniu multidisciplininių geologinių ir aplinkos tyrimų forumu. Iš visų Jungtinių Tautų Organizacijos institucijų, tik UNESCO vykdo specialią Žemės mokslams ir potencialo su



geosfera susijusiose srityse kūrimui skirtą programą. UNESCO veikla šioje srityje vaidina svarbų vaidmenį vystant supratimą apie Žemę, kaip holistinę sistemą. Keli tūkstančiai mokslininkų

iš daugiau nei 140 šalių įsitraukė į IGCP veiklą nuo jos inicijavimo pradžios. Programos veikloje dalyvauja ir Lietuvos mokslininkai.

6. SOCIALINIAI IR HUMANITARINIAI MOKSLAI

6.1. Bioetika

2004 m. gegužės 24-25 d. Vilniuje vyko Lietuvos bioetikos komiteto kartu su Europos Taryba organizuotas tarptautinis seminaras „Biomedicininų tyrimų etikos mokymas“ skirtas biomedicininų tyrimų etikos mokymo problematikai. Seminare dalyvavo Baltijos ir NVS šalių, taip pat Bulgarijos, Kipro, kitų šalių atstovai, UNESCO ir Europos Tarybos atstovai, taip pat lektoriai iš Norvegijos, Vokietijos, Prancūzijos. Seminare pranešimą skaitė UNESCO Mokslo ir technologijų etikos skyriaus vadovas prof. Henk Ten Have. Vizito Lietuvoje metu buvo organizuotas svečio susitikimas su ambasadore Ina Marčiulionyte, Nacionalinės UNESCO komisijos generaline sekretore Asta Dirmaite, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto dekane prof. Zita Aušrelė Kučinskienė ir Lietuvos bioetikos komiteto pirmininku dr. Eugenijumi Gefenu. Susitikimo metu buvo aptartas UNESCO remiamo Regioninio bioetikos informacijos centro prie Vilniaus universiteto steigimas bei planai 2004 m. rugsėjo 13 d. Vilniuje organizuoti seminarą, skirtą UNESCO inicijuojamos Visuotinės bioetikos normų deklaracijos rengimui.

Nacionalinė UNESCO komisija, bendradarbiaudama su Lietuvos bioetikos komitetu, Vilniaus universitetu ir Švietimo ir mokslo ministerija, 2004 m. rugsėjo 13 d. surengė oficialų UNESCO remiamo Regioninio bioetikos informacijos centro prie Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto atidarymą. Renginyje dalyvavo UNESCO Generalinio direktoriaus pavaduotojas socialiniams ir humanitariniams mokslams Pierre Sané, UNESCO ir UNESCO biuro Maskvoje specialistai, bioetikos, žmogaus teisių specialistai iš Lietuvos ir užsienio šalių. Regioninio bioetikos informacijos centrą sveikino kultūros ministrė Roma Žakaitienė, sveikatos ministras Juozas Oleka, švietimo ir mokslo

viceministras Rimantas Vaitkus, kiti aukšti pareigūnai. Kartu su Centro atidarymu Vilniaus universiteto Medicinos fakultete vyko nacionalinės diskusijos dėl UNESCO rengiamos Visuotinių bioetikos normų deklaracijos, skirtos išsiaiškinti specialistų požiūrį į UNESCO rengiamo dokumento koncepciją, turinį, įdiegimo ir taikymo galimybes. Lietuva – viena iš dvidešimties pasaulio valstybių, pasirinktų surengti tokias nacionalines diskusijas. Nacionalinių diskusijų metu priimtos pastabos ir pasiūlymai buvo pateikti UNESCO.

6.2. Kita veikla socialinių ir humanitarinių mokslų srityje

2004 m. gegužės 16-19 d. Nantes (Prancūzija) vyko Pasaulinis žmogaus teisių forumas. Renginį organizavo UNESCO, Prancūzijos nacionalinė UNESCO komisija ir Nantes miesto savivaldybė. Nacionalinė UNESCO komisija į šį renginį delegavo UNESCO Taikos kultūros ir demokratijos katedros vadovę dr. Jūratę Morkūnienę. Forumas buvo skirtas paminėti Tarptautiniam kovos prieš vergovę ir jos panaikinimo metams. Pagrindinės forume aptartos problemos buvo šios: terorizmas ir žmogaus teisės, globalizacija ir kova prieš visas diskriminacijos ir atskirties formas, skurdas kaip žmogaus teisių pažeidimas. Forume kalbėjo žymiausi žmogaus teisių teoretikai ir praktikai Pierre Sané, Joseph Ingram, Bertrand Ramcharan, Jeffrey Sachs, Paul Hoffman, Amii Omara-Otunnu, Doudou Dične, Jean-Marc Ayrault ir kt.

2004 m. lapkričio 29-30 d. Paryžiuje vykusiame tarptautiniame seminare „Vaikai ir prievartos formos: kompleksinės strategijos ir vietos valdžia Europoje“ Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai rekomendavus, dalyvavo LR Seimo kanceliarijos Teisės departamento vyresnysis patarėjas Antanas Jatkevičius, seminare skaitęs pranešimą apie Lietuvos patirtį šioje srityje.

7. KOMUNIKACIJA – INFORMACIJA

7.1. Nacionalinio komiteto „Pasaulio atmintis“ veikla

2004 m. Lietuvos nacionalinis komitetas „Pasaulio atmintis“, dalyvaujantis UNESCO programoje „Pasaulio atmintis“ („Memory of the World“) parengė ir į lietuvių kalbą išvertė informaciją ir

metodinę medžiagą, susijusią su UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ įgyvendinimu ir pasiruošimu rengti nominacijas Nacionaliniam registrai. Šiuo klausimu įvertinti Lietuvos Respublikos įstatymai ir norminiai teisės aktai, skirti dokumentiniam paveldui.

8. KITA VEIKLA

Iki 2005 m. spalio mėn. vyksiančios 33-osios UNESCO Generalinės konferencijos turi būti parengtas Tarptautinės konvencijos dėl kovos prieš dopingą vartojimą sporte projektas. Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

vyriausioji specialistė Kornelija Tiesnesytė ir Lietuvos olimpinio centro Antidopingo agentūros direktorė Ieva Lukošūtė 2004 m. sausio 19-23 d. bei gegužės 9-14 d. dalyvavo pirmajame ir antrajame tarpvyriausybiniuose susitikimuose dėl tarptautinės

konvencijos kovai prieš dopingo vartojimą sporte projekto rengimo.

2004 m. gruodžio 6–8 d. Atėnuose vyko IV tarptautinė ministrų ir aukščiausio rango pareigūnų, atsakingų už fizinį lavinimą ir sportą, konferencija (MINEPS). Joje dalyvavo Lietuvos atstovai – Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus pavaduotojas Algirdas Ras-

lanas ir vyriausioji specialistė Kornelija Tiesnesytė. IV MINEPS tikslas – priimti politinius sprendimus. Aukščiausio rango pareigūnų dalyvavimas turėtų ateityje užtikrinti efektyvesnę problemų sprendimą. Konferencijos dalyviai diskutavo šiomis temomis: Tarptautinė antidopingo konvencija, kūno kultūros ir sporto strategija švietimo įstaigose, sportas ir moteris.

9. LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS PATRONAŽĄ GAVĘ PROJEKTAI

Dokumentinis filmas apie Vladislovą Starevičių

Vladislovas Starevičius (Ladislas Starewitch, 1882 08 08 – 1965 02 26) – Lietuvos kino pradininkas, Rusijos ir pasaulinės tūrinės animacijos pionierius ir žinomiausias ikirevoliucinės Rusijos kino meistras. Prie L. Starevičiaus vardo net ir kino istorijos aprašymuose dažni epitetai „ekrano burtininkas“, „menininkas-stebukladarys“. Tačiau iki šiol Vladislovas Starevičius lieka viena iš mažiausiai pažintų, paslaptinių figūrų kino istorijoje. Gal dėl to, kad buvo emigrantas, gal dėl to, kad buvo vos ne patologiškai uždara asmenybė. Dokumentinio filmo darbinio pavadinimu „Starewitch'iaus prisilietimai“ prodiuserė – Rasa Miškinytė. Filmą kuriamas kartu su kolegomis iš Rusijos, Estijos, Vokietijos, Prancūzijos, Suomijos, Danijos, Švedijos.

Klasikinės muzikos festivalis „Alternatyva“

2004 m. gegužės 6-16 d. Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje, Rusų dramos teatre ir Vilniaus mieste vyko tradicinis Klasikinės muzikos festivalis „Alternatyva“, 2004-aisiais metais skirtas Europai. Vienas festivalio koncertas vyko Panevėžyje. Festivalio metu koncertavo styginių kvartetas „Fine Arts“ (JAV), Jean-Marc Luisada ir Eric le Marquis (Prancūzija), Igor Mnatsakanov (Rusija), Volker Banfield (Vokietija), Ramutė Kalnėnaitė, Ingrida Armonaitė, Mindaugas Bačkus, Albina Šikšniūtė, Daumantas Kirilauskas, Robertas Šervenikas, Martynas Švėgžda von Bekkeris (Lietuva), Lietuvos muzikos akademijos rinktinis simfoninis orkestras, Kizito ir grupė (Burkina Faso, Prancūzija, Dramblio Kaulo Krantas, Siera Leone, Tunisas, Egiptas, Gvadalupe ir Martinika), Harlem Gospel Choir N.Y.City (JAV). Festivalį įgyvendino jo meno vadovas Martynas Švėgžda von Bekker.

Tarptautinės etikos dienos minėjimas

2004 m. gegužės 21 d. Vilniaus pedagoginiame universitete vyko šio universiteto Etikos katedros dėstytojų ir studentų organizuotas Tarptautinės etikos dienos minėjimas. Ši UNESCO iniciatyva Lietuvoje įgyvendinama jau ketvirtąjį kartą. Tarptautinei etikos dienai paminėti tradiciškai buvo surengta mokslinė konferencija, vyko knygų mugė, plakatų paroda, įvairūs kultūriniai renginiai.

Konferencijų ciklas „Humanistinių idealų plėtra Lietuvai integruojantis į Europos Sąjungą“

Nacionalinės UNESCO komisijos patronažas buvo suteiktas visuomeninės organizacijos „Consilia academica“ (tarybos pirmininkas - Lietuvos nacionalinio MAB komiteto pirmininkas akad.

Leonardas Kairiūkštis) organizuotam konferencijų ciklui „Humanistinių idealų plėtra Lietuvai integruojantis į Europos Sąjungą“. Konferencijų ciklas įvyko 2004 m. balandžio 22 d. - gegužės 13 d. Kartu su Lietuvos mokslų akademija ir Kultūros kongreso taryba organizuotas renginys vyko jau ne pirmus metus. Praėjusiais metais konferencijų ciklas vyko Vilniuje ir Kaune. 2004 m. projektas išsiplėtė į naujus miestus: Šiaulius, Klaipėdą, Panevėžį. Konferencijose dalyvavo žymūs Lietuvos mokslo ir kultūros veikėjai.

Tarptautinė biologinės įvairovės diena

2004 m. gegužės 22 d. Nacionalinė UNESCO komisija globojo Vilniaus universiteto Botanikos sodo organizuotą Tarptautinės biologinės įvairovės dienos šventę Kairėnuose.

Projektas „Visuotinės istorijos atlasas mokykloms“

Nacionalinės UNESCO komisijos patronažas buvo suteiktas Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto Kartografijos centro parengtam leidybiniam projektui „Visuotinės istorijos atlasas mokykloms“. Pirmąkart viename leidinyje pateikiami visi vidurinio lavinimo programoms reikalingi žemėlapiai, - viso 76. Nacionalinė UNESCO komisija po vieną šio leidinio egzempliorių padovanojo UNESCO ASP projekte dalyvaujančioms Lietuvos mokykloms.

Baltijos filmų festivalis „Gintarinė arka“

2004 m. birželio 18-20 d. įvyko Nacionalinės UNESCO komisijos globojamas Baltijos filmų festivalis „Gintarinė arka“. Festivalio metu demonstruoti Lenkijos, Rusijos, Estijos, Latvijos, Vokietijos, Ukrainos ir Lietuvos TV filmai. Festivalio metu Senamiestyje vyko programa po atviru dangumi „Gyvoji televizija“.

„Kitas laikas“

Projektui „Kitas laikas“ Nacionalinės UNESCO komisijos patronažas suteiktas jau antrą kartą. 2004 m. projekto „Kitas laikas“ organizatoriai Molėtų krašto muziejaus etnografinėje sodyboje surengė simpoziumą, kurio tikslas - skatinti nacionalinės kultūros pažinimą, propagavimą ir plėsti tradicijų perspektyvas. Simpoziumo dalyviai klausė paskaitų apie lietuviškos kryždirbystės ypatumus, liaudies skulptūros ornamentiką ir jos reikšmes. Teorinės žinios buvo pritaikytos praktinių užsiėmimų metu – lino raižinių ir gratažo technikom mokiniai atliko prieverpsčių kopijas, improvizavo jų dekoru motyvų temomis, konkrečius elementus savo darbuose panaudojo tautodailininkas R.Gaška bei skulptorius D. Sodeika. Programos kompleksiskumas pasireiškė ir skirtingų regionų bei amžiaus grupių, taip pat specia-



lybių derinyje: mokiniai talkininkavo suoliukų, Kauno kolegijos absolventai – stogastulpio kūrimo darbuose, stebėjo kaip ažuolinis rąstas tampa skulptūra. Pasibaigus projektui, išleistas bukletas, kuriame pateikta paskaitų medžiaga bei fotodokumentacija.

Tarptautinis lotyniškosios kultūros festivalis „Fundamentum Collegii“

Tampantis tradiciniu, 2004 m. festivalis pristatė du pagrindinius renginius, skirtus pristatyti barokinę XVI-XVII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kultūrą ir ugdyti europietišką Lietuvos visuomenės savimonę. Rugsėjo 15-28 d. Kražiuose vyko Senosios muzikos vasaros akademija, kurios metu buvo mokomasi grigališkojo choralo, autentiškais instrumentais atlikti XVI-XVII a. italų sakralinės ir pasaulietinės muzikos kūrinius, skambėjo gražiausia XVII-XVIII a. Žemaitijoje sukurta poezija, pastatyta liturginė drama „Trys Marijos“. Rugsėjo 29 d. Vilniuje įvyko miesto forumas „Vilnius – piliečių miestas: tradicija ir dabartis“, kurį vainikavo Vilniaus universiteto kiemelyje atlikta barokinė misterija „Gratulatio Vilnae“. Festivalyje, kurį organizavo VšĮ „Archangelus“, dalyvavo Tulūzos konservatorijos senosios muzikos ansamblis, „Schola Gregorianna Vilnensis“, Šv. Kazimiero bažnyčios choras „Brevis“, kiti atlikėjai.

VIII Tarptautinis Thomo Manno festivalis

2004 m. liepos 10-17 d. Nidoje įvykęs VIII Tarptautinis Thomo Manno festivalis „Mes Europoje ir Europa mumyse“, kaip įprasta, sujungė keletą muzikos, žodžio, dailės ir kino programų, kurias vienijo moto: „Europos dvasia, kurią mes trokštame puoselėti, gali atsirasti tik tada, jeigu kiekvienas bus pats savimi“. Festivalį, kuriame dalyvavo Lietuvos bei užsienio menininkai, aplankė Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus su žmona, Vokietijos ambasadorius Alexanderis von Romas, kiti garbingi svečiai. Festivalio rengėjas – VšĮ Thomo Manno kultūros centras.

Konferencija „Šeimos politika šiandien“

Šią konferenciją 2004 m. rugsėjo 29 d. LR Seime organizavo UNESCO klubas „Rafaelis“, Vilniaus pedagoginio universiteto Socialinės komunikacijos institutas ir UNICEF regioninio tinklo forumas. Konferencijos, kurios tikslas buvo atkreipti politikų dėmesį į šiuo metu susidariusią situaciją šeimos politikos atžvilgiu, metu buvo svarstoma vieningos šeimos politikos koncepcijos galimybė, tradicinės šeimos, kaip pagrindinės visuomenės ląstelės, prioriteto sustiprinimo būtinybė. Konferencijoje dalyvavo Katalikų bažnyčios, politinių partijų, valstybinių institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir visuomenės atstovai, kurie buvo supažindinti su Vilniaus miesto patirtimi perkant socialines paslaugas vaikų socializacijai. Konferencijoje išsakytos mintys buvo apibendrintos priimtoje rezoliucijoje.

Projektas „Iš amžių glūdumos“

Įgyvendinant šį ilgalaikį projektą aktorių grupė Lietuvos mokyklose pristato teatralizuotų etnokultūros pamokų ciklą „Iš amžių glūdumos“ ir aukštaičių, žemaičių, suvalkiečių, dzūkų tarmėmis pristato senovines dainas, sutartines, pasakojimus. 2004-2005 mokslo metais įvyko apie 50 išvykų į įvairias Lietuvos mokyklas, iš

jų - į 11 UNESCO asocijuotų mokyklų. Projektą sudaro dvi dalys: „Lietuvių tarmės, autentiškos senovinės dainos, sutartinės“ ir „Mitinės lietuvių sakmių būtybės“. Teatralizuoti tarmiški pasakojimai siejami su senovinėmis dainomis, apeigomis ar šokiu. Ypatingas dėmesys skiriamas lietuvių muzikinės kultūros fenomenai - sutartinėms. Šių etnokultūros pamokų metu taip pat demonstruojamos charakteringiausios tautinio kostiumo dalys. Spektakliuose naudojami įvairūs tradicinės muzikos instrumentai – žvangučiai, tarškynės, varpeliai, švilpynės, būgnas, šukos ir kt. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas išleido globojamo projekto - etnokultūros pamokų ciklo „Iš amžių glūdumos“ plakatą.

„Kalėdiniai stebuklai. Myro muziejus – teatras – studija Betleika iš Myro pilies“

2004 m. lapkričio 23-27 d. Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejuje žiūrovams pristatyta dviejų dalių programa: Betleikos muziejaus ekspozicija ir marionečių teatro pasirodymai. Įvyko Betleikos aktorių susitikimai su Vilniaus teatrų aktorais, vaikų grupėmis, baltarusių tautinės mažumos atstovais.

Myro pilis, kurioje įsikūręs Betleikos muziejus-teatras-studija, 2000 m. buvo įtraukta į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Nuo XVI a. vid. Myro pilis priklausė LDK didikų Radvilų giminei. Betleikos muziejus-teatras-studija buvo įkurta pradėjus pilies restauracijos ir atstatymo darbus bei siekiant atgaivinti ir iš užmaršties prikelti dalį to meto kultūros ir meno palikimo. Betleikos muziejuje sukaupti unikalūs baltarusiškos Betleikos, t.y. kilnojamo kalėdinio teatro, pavyzdžiai, spektaklių atributika, lėlės, taip pat eksponuojamos pilies restauracijos metu rastos kai kurių meno vertybių kopijos, tiesiogiai susijusios su Radvilų gyvenimo ar pilies istorija. Betleikos teatras tęsia seną LDK marionečių liaudies teatro tradiciją – rengia kalėdinius spektaklius vaikams ir suaugusiems. Nemažai spektaklių skirta LDK profesionalaus teatro įkūrėjams ir puoselėtojams, Myro pilies savininkams didikams Radviloms.

Kompaktinė plokštelė „Le son et la parole“ („Žodis ir garsas“).

Ši kompaktinė plokštelė bus skirta nuolatinės atstovės prie UNESCO, ambasadorės Ugnės Karvelis kūrybiniam bendradarbiavimui su Martynu Švėgžda von Bekker atminti. Projekto metu bus išleistas kompaktinis diskas, kuriame skambės Martyno Švėgždos von Bekker sukurti ir atliekami kūriniai. Kompaktinėje plokštelėje taip pat bus patalpinta vizualinė ir literatūrinė archyvinė medžiaga. Projektą vykdo Martynas Švėgžda von Bekker.

Ekspedicijų ciklas „Himalajų kelias“

Nacionalinės UNESCO komisijos patronažas buvo suteiktas Vlado Vitkausko fondo „Everestas“ ir Vilniaus universiteto Orientalistikos centro inicijuotam projektui - ekspedicijų ciklui „Himalajų kelias“, kuris yra skiriamas Lietuvos vardo tūkstantmečio paminėjimui ir bus įgyvendinamas 2004–2009 m. Šiuo laikotarpiu planuojama surengti keletą tiriamųjų ekspedicijų į Himalajus ir gretimus Azijos regionus, susijusius su Lietuva istoriniais, kultūriniais bei kitais ryšiais, o taip pat reikšmingus pažintine prasme. Pirmoji ekspedicija į Baltistaną, Pakistaną, Kašmyrą ir Ladaką (Indija) įvyko 2004 m. liepos - rugsėjo mėnesiais. Svarbiausias šios

ekspedicijos tikslas buvo parvežti į Lietuvą autentišką foto, video bei kt. medžiagą apie šį unikalų regioną, esantį penkių aukščiausių Žemės kalnynų (Himalajai, Karakorumas, Hindukušas, Pamyras, Kunlunis) sandūroje: gamta, istorija, etnografija, kultūra, lietuvių ir su Lietuva susijusių žmonių pėdsakai. Ekspedicijos rengėjai: fondo „Everestas“ vadovas, inžinierius, keliautojas, fotomenininkas Vladas Vitkauskas ir Vilniaus universiteto Orientalistikos centro vyresnysis lektorius Vytytis Vidūnas.

Projektas „Lietuvių liaudies katalikiškų kantičinių giesmių kompaktinės plokštelės (CD) paruošimas ir leidyba“

Projektą įgyvendino Rytų Lietuvos kultūrinės veiklos centras. Lietuvių liaudies katalikiškų kantičinių giesmių kompaktinėje

plokštelėje įrašytos Lietuvos muzikos ir teatro akademijos bei Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto archyvuose saugomos iki 1940 m. užrašytos liaudies giesmės, savo melodija ir atlikimo tradicija siekiančios XIX a. vidurį. Kompaktinę plokštelę įrašė du kolektyvai – folkloro ansamblis „VISI“ (vadovai – Daiva ir Evaldas Vyčiniai) ir Šv.Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčios kantičkinio giedojimo grupė (vadovė Modesta Liugaitė).

Informacinis lankstukas apie Švč. Trejybės bažnyčios ir Bazilijonų vienuolyno ansamblį

Lankstukas bus išleistas lietuvių, anglų ir lenkų kalbomis. Projektą vykdo Šv. Juozapato Bazilijonų Ordino Vilniaus vienuolynas.

10. UNESCO KATEDROS, UNESCO CENTRAI

(medžiaga paruošta pagal UNESCO katedrų pateiktą informaciją)

2004 m. pradžioje veikė keturios UNESCO katedros: UNESCO katedra Informatika humanitaroms Matematikos ir informatikos institute, Tarptautinių santykių (UNESCO) katedra Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute, UNESCO Taikos kultūros ir demokratijos katedra Mykolo Romerio universitete, UNESCO Kultūros vadybos ir kultūros politikos katedra Vilniaus dailės akademijoje. Šiuo metu veikia trys UNESCO katedros ir vienas UNESCO bei vienas UNESCO remiamas centras, Vilniaus universitete - UNESCO Asocijuotas fundamentaliųjų mokslų tyrimų ir mokymų centras bei Regioninis bioetikos informacijos centras.

UNESCO katedros Informatika humanitaroms (vedėjas – prof. Laimutis Telksnys). Veikla daugiausia sutelkta dvejose srityse: informatika humanitaroms ir bendruomenių informatika. Informatika humanitaroms srityje konsultuojami humanitarinių sričių specialistai, informacines technologijas norintys pasitelkti savo veiklos srities duomenų kaupimui bei sklaidai.

Bendruomenių informatikos srityje atliekami tyrimai, susiję su kaimo bendruomenių gebėjimų ugdymu pasitelkti informacines technologijas savo veiklai plėtoti. Daugiau informacijos apie UNESCO katedros Informatika humanitaroms veiklą galima rasti interneto svetainėje www.unesco.mii.lt

Tarptautinių santykių (UNESCO) katedra (vedėjas – prof. E.Nekrašas) 2004 m. faktiškai nevykdė jokios veiklos.

UNESCO Kultūros vadybos ir kultūros politikos katedra (vedėja – dr. Ieva Kuizininė). Ruošia kultūros vadybos specialistus pagal tarptautinius standartus atitinkančią kultūros administravimo magistro studijų programą. 2004 m. baigiamuosius darbus apgynė ir magistro diplomus gavo 7 katedros absolventai, į dienes kultūros vadybos ir kultūros politikos studijas buvo priimtas 21 studentas, į neakivaizdines studijas 13 studentų. Šiuo metu katedroje studijuoja 81 studentas. UNESCO Kultūros vadybos ir kultūros politikos katedra dalyvauja SOCRATES/ERASMUS veikloje, įgyvendina tarptautinius kultūros projektus, organizuoja susitikimus ir konferencijas. 2004 m. balandžio 23-25 d. Vilniuje vyko tarptautinis Europos menininkų tarybos susitikimas „Menininko portretas 2015 m.: Menininko profesija ir aukštasis meninis

išsilavinimas Europoje“. 2004 m. gegužės 27-28 d. UNESCO katedra organizavo mokslinę konferenciją „Kultūros vadybos studijų strategijos ir plėtros prioritetai“, kurios tikslas buvo pristatyti Lietuvoje dėstomas kultūros vadybos studijų programas, jų tikslus, pasidalinti patirtimi kuriant ir sudarant kultūros vadybos studijų programas bei apžvelgti tolesnės plėtros prioritetus. 2004 metais Vilniaus dailės akademijoje lankėsi Vokietijos bei Norvegijos universitetų lektoriai. 2004 metais buvo išleisti katedros parengti leidiniai, straipsniai: konferencijos medžiaga „Kultūros vadybos studijų strategijos ir plėtros prioritetai“ (sud. K.Jakaitė), dr. I.Kuizininė „Kultūros vadyba. Aprėptis. Ypatumai“ (sud. E.Žalpytis), dr. I.Kuizininė „Šiandieninė kultūros vadybos mokslo programų problematika“, G.Žaidytė „Finansų paieška kultūriniais projektams“ (sud. E.Žalpytis). 2004 metais katedra suorganizavo dvi parodas Hagoje (Olandija). Katedros studentai, rengdami ir įgyvendindami kultūros projektus, aktyviai dalyvauja šalies ir Vilniaus miesto kultūriniam gyvenime. 2004 m. katedros studentų įgyvendinti projektai „Tarptautinis vaikų ir jaunimo filmų festivalis“, Nebyliojo kino festivalis „Tylos garsai“, „Senosios keramikos pėdomis“, Ne-tradicionių menų ciklas „Welnuvos“ susilaukė daug dėmesio, buvo gerai įvertinti profesionalų.

UNESCO Taikos kultūros ir demokratijos katedra (vedėja – dr. Jūratė Morkūnienė) 2004 m. kovo 30 d. Mykolo Romerio universitete organizavo diskusiją „UNESCO strategija ir tikslai: UNESCO Taikos kultūros ir demokratijos katedros veiklos kryptys“, o 2004 m. spalio 21-22 d. - Jungtinių Tautų dienai paminėti skirtą mokslinę konferenciją „Mokomės gyventi kartu: XXI amžiaus problemos ir sprendimai“, kurioje dalyvavo pranešėjai iš JAV, Čekijos, Lenkijos, Latvijos, Rusijos, Vengrijos. Konferencijoje buvo nagrinėjamos šios problemos: socialinis pažinimas ir kultūrų dialogas, filosofija kaip pilietinės visuomenės ugdymo įrankis, globalizacijos humanizavimo problemos, grėsmės taikos kultūrai, lokalumo ir globalumo sąveika, identitetas ir kultūrų įvairovė, teisės socialinė paskirtis, tolerancija ir globalizacija, besikeičiančios vertybės Vidurio ir Rytų Europoje, civilizacijos perspektyvos. 2004 m. lapkričio 17 d. katedra paminėjo Pasaulinę filosofijos dieną. 2004 metais UNESCO katedra parengė monografiją „Šiuolaikinė filosofija:



globalizacijos amžius“ (sud. dr. J.Morkūnienė). Katedra vadovauja Mykolo Romerio universiteto mokslo tiriamajai temai: „Šiuolaikinių socialinių ir humanitarinių mokslų inovacinio potencialo panaudojimas pilietinės visuomenės ugdymui Lietuvoje“.

UNESCO Asocijuotas fundamentaliųjų mokslų tyrimų ir mokymų centras (vadovai – prof. Benediktas Juodka, prof. Algis Piskarskas, dr. Vida Kirvelienė) atlieka fundamentalius mokslinius tyrimus biochemijos, ląstelės biologijos, fizikos srityse. Plėtoja ryšius su kitais Europos mokslo centrais, organizuoja konferencijas, kviečia užsienio mokslininkus. Daugiau informacijos apie UNESCO Asocijuoto fundamentaliųjų mokslų tyrimų ir mokymų centro veiklą galima rasti interneto svetainėje www.mif.vu.lt/unesco/.

UNESCO remiamas regioninis bioetikos informacijos centras (vadovas – dr. Eugenijus Gefenas). Regioninio bioetikos informacijos centro atidarymas įvyko 2004 m. rugsėjo 13 d. Centro atidarymo proga buvo surengtos nacionalinės diskusijos dėl UNESCO rengiamos Visuotinių bioetikos normų deklaracijos.

2004 m. spalio – gruodžio mėnesiais Regioninio bioetikos informacijos centro iniciatyva įvyko keletas susitikimų su Britų Tarybos „DNR 50“ projekto iniciatyvine grupe, kurių metu buvo aptartos bendradarbiavimo galimybės. Britų Taryba pristatė duomenų bazę mokslo populiarinimo, tame tarpe ir bioetikos temomis, klausimais. Susitikimų metu nutarta organizuoti bendrą veiklą pradedant kartą per mėnesį veikiančios Mokslinės kavinės projektu. Į Mokslinę kavinę prie arbatos puodelio bus kviečiami visi, besidomintys diskusijoms bioetikos tema. Diskusijų tęsinys vyks Regioninio bioetikos informacijos centro Interneto svetainėje. 2004 m. lapkričio 6 d. vyko Regioninio bioetikos informacijos centro pristatymas „Renesanso klube“. Šio pirmojo susitikimo metu aptartas terapinis klonavimas, jo etiniai aspektai, šiuolaikinių biotechnologijų keliamos problemos. Regioninio bioetikos informacijos centro iniciatyva 2004 m. lapkričio 23 d. atkurta Bioetikos draugija, o gruodžio 1 d. Centras buvo pristatytas Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto studentams. Regioninis bioetikos informacijos centras vykdo UNESCO GEO (Global Ethics Observatory) projektą - kuria internetinę duomenų bazę. Taip pat kuria Centro interneto svetainę. Tikimasi, kad Regioninis bioetikos centras Lietuvos ir regiono mokslininkams bei specialistams suteiks daugiau galimybių dalyvauti mokslinėse diskusijose, aktyviai kelti

bioetikos klausimus.

2005 m. sausio 4 d. buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su UNESCO Kultūros vadybos ir kultūros politikos katedros vedėja dr. Ieva Kuiziniene. Kartu su sutartimi, katedra pateikė ir 2004 metų veiklos ataskaitą. Š.m. sausio 19 d. Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktorius prof. Raimundas Lopata informavo, kad Institutui persikėlus į naujas patalpas ir pradėjus vykdyti Instituto struktūrinę reformą, buvo nutarta atsakyti Tarptautinių santykių (UNESCO) katedros. UNESCO katedros Informatika humanitaroms vedėjas akademikas, prof. Laimutis Telksnys atsakymo dėl bendradarbiavimo sutarties ir veiklos 2004 metais ataskaitos kol kas nepateikė. UNESCO Taikos kultūros ir demokratijos katedros vedėja dr. Jūratė Morkūnienė informavo, kad katedra šios sutarties nepasirašys. Katedros 2004 metų veiklos ataskaita yra pateikta.

2004 metais UNESCO buvo pateikti du prašymai dėl dalyvavimo UNESCO UNITWIN programoje. Prašymus pateikė Vilniaus universiteto Tarptautinis žinių ekonomikos ir žinių vadybos centras ir Kauno technologijos universitetas, planuojantis steigti UNESCO Tarpdisciplininę mechatronikos katedrą. Prašymai nebuvo patenkinti dėl Lietuvoje jau veikiančių UNESCO katedrų ataskaitų atsakingam UNESCO skyriui nepateikimo. 2004 m. pabaigoje UNESCO katedros veiklos ataskaitas pateikė. 2005 m. vasario 11 d. įvykusiame Nacionalinės UNESCO komisijos Vykdomojo komiteto posėdyje buvo pritarta kreipimuisi į UNESCO dėl Lietuvos AIDS centro ištraukimo į UNESCO UNITWIN programą. Lietuvos AIDS centras, aktyviai dalyvavęs organizuojant 2004 m. vasarą vykusį UNESCO Geros valios ambasadorės Cristina Owen-Jones ir UNESCO Viešųjų ryšių ir kultūros renginių tarnybos direktorės Alice Bousquillo de Jenlis vizitą Lietuvoje, rengęs rugsėjo 15-18 d. Vilniuje vykusią konferenciją „Europa ir HIV/AIDS: nauji iššūkiai – naujos galimybės“ bei vykdęs kitą veiklą, su UNESCO vardu planuoja vykdyti projektus, susijusius su ŽIV/AIDS prevencija, švietimu, mokslinių tyrimų vystymu, jų rezultatų sklaida ir pritaikymu. Centro veikla bus nukreipta į plačią visuomenę, studentus, mokinius, etnines mažumas, kalinius ir kitas specifines visuomenes grupes.

11. UNESCO KLUBAI

(medžiaga paruošta pagal UNESCO klubų pateiktą informaciją)

2004 m. veikė penki UNESCO klubai: UNESCO klubas PAIDEIA, UNESCO klubas „Juodosios keramikos centras“, UNESCO klubas „Rafaelis“, Šiaulių UNESCO klubas ir UNESCO klubas HUMAN. Šiuo metu veikia keturi UNESCO klubai; UNESCO klubas HUMAN veiklą nutraukė.

UNESCO klubo PAIDEIA (vadovė - prof. dr. Jūratė Morkūnienė) prisideda prie Mykolo Romerio universitete veikiančios UNESCO Taikos kultūros ir demokratijos katedros veiklos. Klubas veda mokslinius seminarus, skirtus leidinių aptarimui, recenzavimui, leidybos klausimams. Juose dalyvauja Filosofijos katedros, Politologijos katedros, Teisės filosofijos ir kitų katedrų

mokslininkai, kitų mokslo institutų mokslo darbuotojai, kaip autoriai ir recenzantai. 2004 metais klubas vedė nuolatinį seminarą „Šiuolaikinio socialinio pažinimo reikšmė pilietinės visuomenės ugdymui“, rengė spaudai kolektyvinę tarptautinę monografiją „Šiuolaikinė filosofija: globalizacijos amžius“, monografiją „Globalization and Dialogue of Cultures: Outlines of Social Cognition“. 2004 m. klubas prisidėjo telkiant mokslines pajėgas tarptautinei mokslinei konferencijai „Mokomės gyventi kartu: XXI amžiaus problemos ir sprendimai“ (įvyko 2004 m. spalio 21-22 d.) ir Pasaulinės filosofijos dienos minėjimui (įvyko 2004 m. lapkričio 17 d.).

UNESCO klubas „Juodosios keramikos centras“ (vadovas –

Eugenijus Paukštė) antrus metus dalyvauja Europos Sąjungos projekte Grundtvig – 2 „Paslėptas menas“. Pagal šį projektą į Juodosios keramikos dirbtuvę mokytis atvyksta bedarbiai iš Lietuvos darbo biržos. Įgyvendinant šį projektą, 2004 m. vasario 17-22 d. buvo suorganizuota išvyka į Corko miestą (Airija). 2004 m. liepos 1-17 d., įgyvendinant projektą „Keramikos studija su jaunaisiais menininkais“ buvo surengtos jaunųjų menininkų parodos ant žolės Botanikos sode, Vingio parke. 2004 m. liepos 20 - rugsėjo 20 d. surengta jaunųjų menininkų paroda Juodosios keramikos centre. 2004 m. rugsėjo 15-17 d. klubas dalyvavo mugėje „Vilniaus miesto dienos“.

UNESCO klubas „Rafaelis“ (vadovė – Marytė Leliugienė) 2004 m. rugsėjo 29 d. LR Seime kartu su Vilniaus pedagoginio universiteto Socialinės komunikacijos institutu ir UNICEF regioninio tinklo Lietuvos forumu surengė konferenciją „Šeimos politika šiandien“. 2004 m. buvo surengti 8 seminarai socialiniams darbuotojams, socialiniams pedagogams ir psichologams įvairiuose Lietuvos miestuose: Vilniuje, Kaišiadoryse, Elektrėnuose, Panevėžyje, Mažeikiuose. 2004 m. „Rafaelis“ suorganizavo nemažai renginių: birželio 14-21 d. Kaune, Pažaislio vienuolyne buvo suorganizuota stovykla „Laisvė“, spalio 10 d. įvyko „Rafaelio“ dienos centrų susitikimas Pažaislio vienuolyne, lapkričio 13 d. vykdant bendrą projektą su B.Dvariono muzikos mokykla, vyko renginys „Kerinti muzikos galia“, lapkričio 16 d. vyko Jaunųjų konservatorių ir „Rafaelio“ bendras renginys „Vilnius – tolerantiškiausias miestas“.

2004 m. pradėjo veikti Socialinių inovacijų centras, UNESCO

klubas „Rafaelis“ buvo įtrauktas į Lietuvos Respublikos Prezidento konsultacinę Šeimos ir vaiko reikalų tarybos konsultacinę grupę dėl rengiamo projekto „Socialinių paslaugų vaikams standartų nuostatų pritaikymo praktikoje galimybių“, į redakcinę komisiją rengiant ir pristatant nevyriausybinų organizacijų komentarą dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje. Klubas „Rafaelis“ parengė kompleksinio darbo su šeima programą „Šeima“, teikė pasiūlymus LR Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui dėl 2005 m. valstybės biudžeto. 2004 m. buvo išleisti leidiniai: „Dailės terapija socialiniame darbe su vaikais“ (sud. m. Leliugienė, J. Klemkaitė), Vaikų kūrybos rinktinė „Dalintis meile ir džiaugsmu“.

UNESCO Šiaulių klubas (vadovė – Regina Areišauskaitė) vienija 25 įvairių specialybių narius - mokslininkus, inžinierius, mokytojus ir veikia Šiaulių universitete. Pagrindinis klubo narių tikslas - narių ir visuomenės ugdymas švietimo, mokslo ir kultūros pagrindu. Klubas rengia susitikimus su įžymiais žmonėmis, organizuoja pažintines ekskursijas, mini Jungtinių Tautų dienas, organizuoja parodas ir t.t.

UNESCO klubas HUMAN (vadovas – Mantautas Krukauskas) 2004 m. nevykdė jokios veiklos. 2005 m. vasario 11 d. vykusiame Nacionalinės UNESCO komisijos Vykdomojo komiteto posėdyje buvo nutarta atšaukti leidimą klubui HUMAN naudotis UNESCO vardu.

12. LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS PARODŲ SALĖ

2004 m. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos parodų salėje vyko šios parodos:

- Sausio 19 d. – kovo 16 d. Eglės Einikytės tapybos darbų paroda „Laplandijos pašvaistės“;
- Vasario 17 d. – kovo 16 d. Monikos Kibartaitės – Jutelienės tapybos, koliažų ir keramikos darbų paroda „Yranti forma“;
- Kovo 18 d. – balandžio 16 d. Kristinos Norvilaitės lino raižinių ant medžio paroda „Gilyn“;
- Balandžio 19 d. – gegužės 10 d. Rolanos Čečkauskaitės–Norvūnienės tapybos ir keramikos darbų paroda „Metų laikai“;
- Gegužės 20-31 d. Artūro Maksimiliano fotografijų paroda „Alisa čia nebegyvena“;
- Birželio 1-18 d. Karaimų vaikų piešinių paroda „Trys gyvosios Trakų istorijos vasaros“, skirta Tarptautinei vaikų gynimo dienai paminėti (parodos atidarymo metu vaikai deklamavo eiles karaimų kalba);
- Birželio 22 d. – rugpjūčio 16 d. Giedrės Bulotaitės–Jurkūnienės

miniatiūrų ir temperos paroda „Iš spalvotų dulkių“ (Parodos atidarymo metu aktorius Romas Ramanauskas skaitė dailininkės sukurtas eiles);

- Rugpjūčio 17 d. - rugsėjo 4 d. Dainos Mieželaitytės batikos ant odos darbų paroda „Australietiški motyvai 2“;
- Rugsėjo 6-24 d. Bronislovo Pilsudskio (1866-1918) fotografijų paroda „Ainų tautelė. Sachalinas“ (paroda surengta bendradarbiaujant su Druskininkų miesto muziejumi);
- Rugsėjo 27 d. – lapkričio 5 d. Tatjanos Novikovos fotografijų ir Rasos Justaitės-Gecevičienės keramikos paroda „Gelmių pasaulio spalvos“, skirta Tarptautinei jūros dienai paminėti;
- Lapkričio 8 d. – gruodžio 2 d. Tairos Žilinskienės sudaryta 1918-1940 m. fotografijų paroda „Tarpukario Lietuvos mados“;
- Gruodžio 6 d. – 2005 m. sausio 14 d. Mariaus Stroliaus tapybos ir Eimanto Pažūsio keramikos darbų paroda „Kitokia realybė“, skirta Tarptautinei žmonių su negalia dienai paminėti.

13. ŪKINĖ, FINANSINĖ IR ADMINISTRACINĖ VEIKLA

Tęsiamas bendradarbiavimas su Lietuvos valstybės naujuoju archyvu. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos archyvo įstatymu ir atsivėlgus į Lietuvos valstybės naujojo archyvo rekomendacijas, Nacionalinės UNESCO komisijos archy-

vas bus saugomas specialiai šiam tikslui paruoštoje Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato esančioje patalpoje.

2004 m. vasarą buvo atlikti Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato rūšio išorės ir fasado sutvarkymo bei dažymo darbai.



Lėšų (50 tūkst. Lt). šiems remonto darbams atlikti skyrė Kultūros vertybių apsaugos departamentas. Po remonto atlikus drėgmės ir radiacijos matavimus buvo nustatyta, kad drėgmės ir radiacijos normos neviršijamos.

2004 m. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato biudžetą sudarė valstybės biudžeto skiriamos lėšos, kurios 2004 metų pabaigoje siekė 837,2 tūkst. Lt. Iš jų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu 331,5 tūkst. Lt buvo skirta iš LR Vyriausybės rezervo Pasaulio informacijos technologijų forumo (WITFOR) išlaidoms apmokėti, 9,5 tūkst. Lt kultūros paveldo eksperto Arūno Bėkštos dalyvavimui Pasaulio paveldo komiteto sesijoje Suzhou (Kinija), 50 tūkst. Lt skirta mokymo vadovui „Pasaulio paveldas jaunimo rankose“ ir 25 tūkst. Lt tarptautinių ekspertų, vertinusių Vilniaus senamiesčio detaliojo plano projektą, vizito išlaidoms apmokėti. Papildomai buvo gauta 5,2 tūkst. Lt Giedrės Miknevičienės komandiruočiai į nacionalinių ICOMOS komitetų pirmininkų susitikimą Norvegijoje apmokėti Taigi, tiesioginį Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato biudžetą sudarė 416 tūkst. Lt.

Iš jų darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui buvo skirta 278 tūkst. Lt, kitoms išlaidoms – 138 tūkst. Lt. Iš jų ūkio paslaugoms (ryšių paslaugos, elektros energija, šildymas, patalpų nuoma) buvo skirta 46 tūkst. Lt. Komandiruočių išlaidos siekė 20 tūkst. Lt. Iš likusių lėšų (72 tūkst. Lt) mokėjome už kanceliarines prekes, EL-TOS naujienų prenumeratą, Interneto svetainės palaikymą, pašto išlaidas ir kitas ūkio išlaidas (komunaliniai mokesčiai, apsaugos mokesčiai ir pan.), suteikėme dalinę finansinę paramą keletui renginių ir projektų, kuriems buvo suteiktas Nacionalinės UNESCO komisijos patronažas.

2004 m. Kultūros ministerija iš savo biudžeto skyrė 3,8 tūkst. Lt UNESCO Taikos kultūros ir demokratijos katedros vedėjos J.Morkūnienės dalyvavimui Nantes (Prancūzija) vykusiame Pasauliniame žmogaus teisių forumo ir 35 tūkst. Lt parodai „Lietuviško žodžio kelias istorijos kryžkelėje“, vykusiame UNESCO būstinėje Paryžiuje (Prancūzija). Aplinkos ministerija finansavo gamtos paveldo specialisto Gedimino Raščiaus dalyvavimą Pasaulio paveldo komiteto sesijoje Suzhou (Kinija).

14. LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS VEIKLOS 2005 METAIS PLANAI

Vyksta pasiruošimas Jungtinių Tautų ekonominės komisijos Europai (UNECE) regioniniam aukščiausio lygio aplinkos ir švietimo ministrų susitikimui, kuris įvyks 2005 m. kovo 17-18 d. Vilniuje. Tuo pačiu metu bus oficialiai paskelbta Jungtinių Tautų dešimtmečio strategija „Švietimas darniai plėtrai“. Į renginį atvyksta Europos valstybių švietimo ir aplinkos ministrai, UNESCO generalinio direktoriaus pavaduotojas informacijai ir komunikacijai Abdul Waheed Khan, UNESCO generalinio direktoriaus patarėjas Henrikas Juškevičius, kiti oficialūs asmenys. Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas yra atsakingas už parodos organizavimą.

Vyksta pasiruošimas 30-ajai Pasaulio paveldo komiteto sesijai, kuri 2006 m. gali įvykti Vilniuje. Sprendimas dėl 30-osios Pasaulio paveldo komiteto sesijos bus priimtas 29-oje Pasaulio paveldo komiteto sesijoje, kuri vyks š.m. liepos mėn. Pietų Afrikos Respublikoje. Įvertinti Lietuvos galimybes tinkamai suorganizuoti komiteto sesiją, 2005 m. gegužės 17-19 d. (datos preliminarios) į Lietuvą turėtų atvykti Pasaulio paveldo centro Europos regiono skyriaus vadovė dr. Mechild Rossler. Šios UNESCO pareigūnės vizito metu taip pat bus iškilmingai įteiktas Kernavės archeologinės vietovės įtraukimo į Pasaulio paveldo sąrašą pažymėjimas. Planuojama neoficiali Mechild Rossler vienos dienos kelionė į Kuršių neriją.

Kultūros ir kultūros paveldo institucijos bei Vilniaus savivaldybė rengs Vilniaus senamiesčio periodinės ataskaitos II dalį. Pirmoji periodinės ataskaitos dalis buvo ruošama neatsakingai ir nuolat vėluojant; tikimasi, kad II periodinės ataskaitos dalis bus paruošta profesionaliai ir laiku. Galutinė Vilniaus senamiesčio periodinės ataskaitos II dalies pateikimo Pasaulio paveldo centrui data – 2005 m. spalio 31 d. Dėl klausimų, susijusių su periodinės ataskaitos II dalimi, balandžio mėn. planuojamas Šiaurės šalių ir Baltijos valstybių nacionalinių koordinatorių susitikimas. Tiksliai data ir vieta derinami.

Atsižvelgiant į tarptautinių ekspertų išvadas dėl Vilniaus senamiesčio detaliojo plano projekto, bus tęsiamas bendradarbiavimas

su Kultūros ministerija, Valstybine kultūros paveldo komisija, Kultūros vertybių apsaugos departamentu, Vilniaus savivaldybe, nacionaliniu ICOMOS komitetu, Vilniaus bendruomene, kultūros ir gamtos paveldo specialistais dėl Vilniaus senamiesčio išsaugojimo ir jo ateities. 2005 m. kovo 16 d. ketinama surengti apvalų stalą „Ar išsaugosime Vilniaus senamiestį ateities kartoms?“. Į šį renginį Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas kvies atsakingus pareigūnus, kultūros ir gamtos paveldo specialistus, visuomenės bei bendruomenių atstovus.

Ypatinę dėmesį būtina atkreipti į Kuršių neriją. Visų pirma tai susiję ir su Rusijos Federacijos eksploatuojamu naftos gręžiniu D-6. Nė kiek nemažesnė problema - atsakingų Lietuvos institucijų bei Neringos miesto savivaldybės planai urbanizuoti Kuršių neriją. Dėl savo unikalios gamtos ir žmogaus rankų sukurtos kraštovaizdžio 2000 m. Kuršių nerija buvo įtraukta į Pasaulio paveldo sąrašą. Į Lietuvos nacionalinę UNESCO komisiją nuolat kreipiasi Lietuvos piliečiai, susirūpinę dėl Kuršių nerijos ir kitų Lietuvos Pasaulio paveldo vertybių niokojimo ir neatsakingo pareigūnų požiūrio į tokių vertybių išsaugojimą.

Į Pasaulio paveldo sąrašą nominuoti objektai – Struvės dienovinio lanko punktai ir Trakų istorinis nacionalinis parkas - taip pat reikalauja ypatingo dėmesio. Ypač svarbu užtikrinti Trakų istorinio nacionalinio parko vertes, t.y. neplėsti urbanizacijos (ICOMOS ekspertės vizito Trakuose metu buvo ypač akcentuojama Karaimų karališkųjų laukų, Plomėnų ornitologinio draustinio, Užutrakio dvaro teritorijų išsaugojimo būtinybė), įgyvendinti paveldo apsaugos ir aplinkos apsaugos planus, akcentuoti kultūrinio kraštovaizdžio unikalumą ir kt.

2005 m. rugsėjo 8-11 d. Vilniuje įvyks Šiaurės Amerikos ir Europos regioninė konferencija meninio ugdymo klausimais „Meno ir švietimo sąsajos“. Ši konferencija skirta pasiruošimui pasaulinei konferencijai meninio ugdymo klausimais, kuri 2006 m. kovo

mėn. vyks Lisabonoje (Portugalija). Pagrindinės susitikimuose svarstomos temos bus susijusios su nacionaline politika meninio ugdymo srityje, meniniu ugdymu pradinio ir vidurio mokymo įstaigose, meninio ugdymo specialistų apmokymu, kūrybingumo reikšmės mokymo procesuose aptarimu, bendradarbiavimo ryšių mezgimu tarp įvairių kultūros įstaigų ir tradicinės kultūros puoselėtojų vietiniame lygmenyje, regioninio meninio ugdymo veiksmų plano sudarymu. Konferencijos pasiruošimui planuojama sudaryti darbo grupę, vienijančią šios srities specialistus iš Kultūros ministerijos, Švietimo ir mokslo ministerijos, kitų institucijų bei nevyriausybinį organizacijų atstovus.

Įgyvendinant Nematerialaus paveldo apsaugos konvenciją ir įprasminant Lietuvos, Latvijos ir Estijos dainų ir šokių tradiciją, kaip žmonijos žodinio ir nematerialaus paveldo šedevrą, planuojama toliau bendradarbiauti su Lietuvos liaudies kultūros centru dėl dainų ir šokių tradicijos išsaugojimo. Trijų Baltijos valstybių konferencija šiuo klausimu š.m. vasario 18-19 d. įvyko Taline.

2005 m., atsižvelgiant į 32-oje UNESCO Generalinėje konferencijoje priimtą rezoliuciją, kartu su Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūra Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas ketina įgyvendinti bendrą Pietų Kaukazo ir Baltijos valstybių projektą „Senamiesčių valdymo patirtis“. 2005 m. gegužės mėn. planuojama sukviesti minėtų valstybių atstovus ir aptarti istorinių miestų valdymą, priežiūrą ir tvarkymą.

Taip pat planuojama įgyvendinti dar vieną bendrą projektą kartu su Latvija, Estija bei Pietų Kaukazo šalimis - „Pasakų tiltai“. Įgyvendinus šį projektą, šešiomis kalbomis bus išleistos 6 valstybių - Latvijos, Estijos, Azerbaidžano, Armėnijos, Gruzijos ir Lietuvos - vaikų iliustruotos pasakų knygelės bei interaktyvus kompaktinis diskas. Šio projekto leidiniai (kompaktinis diskas ir knygelės) bus išplatinti visose šešiose projekte dalyvaujančiose valstybėse. Atrinkus reprezentatyviausias tautosakos kūrinius, Pietų Kaukazo valstybių vaikai iliustruos baltiškas pasakas, o Baltijos valstybių vaikai - kaukazietiškas pasakas. Tokiu būdu abiejų regionų vaikai susipažins, o jų tėvai prisimins pamirštas ir geografiškai nutolusias kultūras, su kuriomis mūsų valstybes sieja panaši istorija.

Švietimo srityje 2005 m. planuojama įvairi veikla UNESCO Asocijuotų mokyklų projekte: 2005 m. pradžioje pradėjo veikti Lietuvos mokyklų, dalyvaujančių ASP projekte, svetainė www.aspnet.lt, kurią administruoja Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas. Tradiciškai planuojama metinė UNESCO ASP projekte dalyvaujančių Lietuvos mokyklų konferencija, kurioje bus aptariama ASP projekte dalyvaujančių Lietuvos mokyklų veikla. Šiais metais planuojama minėti Tarptautinę mokslo dieną, toliau vyksta projektai „Didysis Volgos kelias“, „Tarpkultūrinis mokymasis Lietuvos mokyklose“, „Baltijos jūros projektas“.

Tęsiamas projekto „Pasaulio paveldas jaunimo rankose. Mokyimo vadovo leidyba ir seminarai Lietuvos mokytojams“ įgyvendinimas. Gavus lėšų iš Kultūros ministerijos, Švietimo kaitos fondo bei UNESCO, vadovėlių planuojama išleisti iki š.m. birželio mėn. Vėliau apskrityse bus organizuojami seminarai, kurių metu mokyklų mokytojams bus pristatomas šis vadovėlis, akcentuojama kultūros ir gamtos paveldo svarba.

Informacijos ir komunikacijos srityje 2005 metais planuojami bendri projektai su Latvijos bei Estijos nacionalinėmis UNESCO

komisijomis dėl programos „Pasaulio atmintis“ įgyvendinimo Baltijos valstybėse.

Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas bendradarbiaus 2005 m. įgyvendinant UNESCO Dalyvavimo programos finansuojamą Vilniaus universiteto bibliotekos projektą „Informacijos ir žinių prieinamumas žmonėms su negalia. Odisėjas“. Vykdamas projektą bus siekiama suteikti galimybę jaunimui su negalia naudotis informaciniais resursais, moderniomis informacijos technologijomis, užtikrinti ir plėsti lygias prieigas prie informacijos ir žinių galimybes per akademinės bibliotekos naujas paslaugas. Skleisti informaciją ir dalintis patirtimi su kitomis akademinėmis bendruomenėmis. Šiuo tikslu universiteto bibliotekoje bus įkurtas kompetencijos centras ir specialiai neigaliesiems pritaikyti kompiuteriai.

Vilniaus universiteto Gamtos fakultetas įgyvendina projektą „Švietimas darniam vystymuisi biokultūrinio požiūriu“. Įgyvendinant šį projektą bus restauruota 117 Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto herbariume saugomų senųjų botaninių piešinių, jie bus skaitmenizuoti, atliktas jų mokslinis ir kultūrinis tyrimas, kurio rezultatai bus pristatyti specialiame leidinyje, išleisti plakatai, atvirukai. Senųjų botaninių piešiniai ir jų tyrimo rezultatai bus sudėti į kompaktinę plokštelę, kuri kaip mokomoji medžiaga bus platinama mokyklose ir mokslo institucijose. Specialiai šio projekto įgyvendinimui planuojama įtraukiant Baltijos jūros regiono projekte dalyvaujančias Lietuvos mokyklas, organizuoti mokiniams skirtus pažintinius renginius.

Iki 2005 m. planuojama įgyvendinti dar vieną UNESCO Dalyvavimo programos paramą gavusį projektą „Žuvinto biosferos rezervato įtraukimas į UNESCO MAB biosferos rezervatų tinklą“. Gauta parama bus panaudota Žuvinto biosferos rezervato darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, nominacijos parengimui reikalingiems tyrimams, matavimams atlikti, skatinti lankytojų centro veiklą ir kitiems darbams.

2005 m. kartu su Lietuvių liaudies kultūros centru bus įgyvendinamas projektas „Tradicinio moterų amato atgaivinimo programa: liaudies audiniai“. Projekto tikslas – paskatinti tradicinio audimo atgimimą ir sustiprėjimą, pratęsti tiesioginį amato perimamumą tarp audėjų kartų, naudojant šiuolaikinę techniką, užfiksuoti ir išsaugoti išlikusius senus audimo būdus, surandant jiems pritaikymą nūdienėje kultūroje. Įgyvendinant šią programą bus surengti du audimo seminarai (po 3 savaites), skirti apmokyti jaunas audėjas. Seminarų metu bus filmuojami, dokumentuojami ir registruojami duomenys apie skirtingas audimo praktikas, žodiniu būdu audėjų paveldėtas žinias. Visi surinkti duomenys Lietuvos liaudies kultūros centre bus išanalizuoti, susisteminti ir paruošti naudoti kaip metodologinė medžiaga.

Toliau bendradarbiaujama su UNESCO dėl kovos prieš dopingo vartojimą sporte, rengiant Tarptautinę kovos prieš dopingo vartojimą sporte konvenciją. Taip pat bus tęsiamas bendradarbiavimas rengiant UNESCO universalios kultūrinio turinio ir meninės išraiškos apsaugos konvencijos projektą.

2005 m. spalio mėnesį vyks 33-oji UNESCO Generalinė konferencijos sesija.